

Apocalipsis

Makārārũñuroka upakapi Jesucristore Juanre bojaeka

¹ Ika pæperareka o'oeka bojaika ikuparõ'õpiji imarũkiakaka. I'supaka imarũkia kiyapaika upaka baarijayuräte sõñaokaro'si Kimaki Jesucristore sakija'ataeka Tuparã, nare sakibojaokaro'si. Supa imarĩ ángelte yipõ'irã kipũataeka yire sakiõrĩwãrũrũjeokaro'si. Juan, kiyapaika upaka baarijayuka ñime. ² Yi'i Juan, yire pæmakotowiritirã ángelte ritaja yire bearapakarõ'õjirãja yibojayu, saþemawa'ribaji pañakarãja pæawa'ri pakibekaja. I'supaka yiro'si simarape Tuparãrika bojariroka Jesucristore yire õrĩrũjemaka.

³ I'supaka ima ikuparõ'õpiji etararirãka simamaka ikupaka mijare ñañu mae. Supa imarĩ ika ñañua bojarimaja, supabatirã sayi'rirãñurãoka jia jijimaka imarirãñurã.

Ĩpotẽñarirakaweje Jesúre yi'yurã imaekarãro'si Juanre o'oeka

⁴⁻⁵ Mae, Asia ka'iarã ĩpotẽñarirakawejeareka Jesúre yi'ririjaparaka imarãro'si ika yo'oyu yi'i Juan. Supa imarĩ Tuparã, Jesucristo, Espiritu Santopitiyika maekarakamarã jia mijare najeyobaarũ, jia naka mijare imarũjewa'ri. Bikija imara'aekaki imariþotojo maekakaoka imarijayuka Tuparãte ime. I'supakajaoka ñamajĩ imajiparãki kime. I'supakajaoka Tuparãte jã'meruþa wãjitãji imarijayurã ĩpotẽñarirakamarã imarã*. Espiritu Santo ritaja õrĩþataiki kime ãrĩrikopakaja i'supaka kiwãjitãji nimarijayu. Supabatirã

* 1:4-5 Siete espíritus

Jesucristo imaki Kipakire añua upakatakaja bojarimaji. I'supaka imaki imarĩ, reyaripotojo õña kijaripe'rika ate. I'supaka kibaaũ'muekapi arīwa'ri rikimarāja reyaripotojo sabe'erõ'õ õña jaripearãñurã ate. Supa imarĩ ritatojo wejeareka ipamarãre jã'meiki kime. I'supakajaoka mare wātawa'ri maro'si riwejurubaraka kireyaekapi ba'iaja mabaaika kiwapakoyika. ⁶ I'supaka mare kibaaeka simamaka, kijã'merũkirãro'siji maimarãñu. Supabatirã kurarãka upakajaoka Kipaki Tuparãte yapaika upakaja baarimaja maima. Supa imarĩ, “Ritaja ipamaki imarĩ dika jariwa'ririmarĩaja jã'mewãrũpataiki kime. I'supaka kimamaka aþea ima þemawa'ribaji jiiatakaja jiyipupaka morĩrũkika kime”, aþaraka jijimaka kika maimarĩjarirãñu. I'supaka oyiaja imarĩjarirũkikaro'si simarũ.

⁷ Ikuþaka imarũkiaoka jia mija õrĩrijape, ãkõrĩ je'e: Oko ũmaka watoþekapi Cristore i'tarãñu. Ritatojo wejeareka imarã, supabatirã kire jããekarã þarijioka ipatarãñurã i'supaka imarãka. “Ba'iaja yijare ki-jũarũjerãñu”, arīwa'ri orirãñurã. I'supaka simarũ.

⁸ Ikuþaka kibojayu: “Alfa,† Omega upaka imaki ñime. Alfa ñime ñañu ritaja þo'ijiaekaki imarĩ. Supabatirã Omega ñañua ‘Ñamajĩ wejea tiyirũjerũkika ñime’, arīrika sime. Ritaja ima tẽrĩwa'ribaji imaki ñime. Bikija imara'aekaki imaripotojo maekakaoka imarĩjayuka ñime. Supabatirã yi'ijjoka imaki imajiparĩjarirũkika”, arīwa'ri Tuparãte bojayu.

Juan, makãrãrũñuroka upakapi Cristore kĩaeka

⁹ Yi'i Juan, Jesucristore yi'yuka ñime mija jeyomaki imarĩ. Mija upakaja Tuparãte yire jã'mẽrũkikaoka ñime yiro'si. I'supaka imaki imarĩ, mija upakajaoka

† 1:8 En el alfabeto griego, alfa es la primera letra y omega es la última.

po'imajare yire ba'iaja jūarūjerijayu, Maiṗamakirirā uṗatiji i'suṗaka oyiaja jūarūkirā maima simamaka. I'suṗaka jūariṗotojo Jesucristore ā'mitiripēaiki imarī, sayirakajepāāyu. Suṗa imarī Ṕatmos wāmeirō'ō jūmurikarā yire nataaraṗe Tuṗarārika bojariroka yibojararaṗaka ṗareaja wēkomakareka ṇimaokaro'si. ¹⁰ Domingorīmi Tuṗarāte jiyiṗuṗayeebaraka ṇimararaṗaka ṗoto, Espiritu Santorikaṗi yire ṇa'ajāāekaki. Ikuṗarō'ōṗiji makārārūñuroka uṗakaṗi yire kīarūjeraraṗe. I'suṗaka ṇimararaṗaka ṗoto yipēterō'ōṗi tromṗeta naṗuṗuika jājia okaayurō'ōjirā jājirokaṗi ī'rīkate jaimaka ṇa'mitiraraṗe. ¹¹ Topi mae ikuṗaka yire kērīkoraraṗe:

—Maekaka mire yibeaike ṗaṗeraraṗe samio'obe. Suṗa-batirā Asiaka'iarā Jesúre yi'yurā ī'ṗotēñarirakawejeareka imarāro'si samipūatabe. Ikuṗaka wāmeika sime wejea samipūatarūkirō'ō: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia, suṗabatirā Laodiceakarā nime, — kērīkoraraṗe.

¹² Torājirā mae “¿Maki torā yire jaiki?”, āṗaraka jorowa'ri yiyoiraraṗe kire iarika yaṗawa'ri. Yoirā baakōrī ī'ṗotēñarirakabi ṗeritērīa yaaboaike orokaka baaeka imamaka ṇiararaṗe. ¹³ Suṗabatirā sawatoṗekarā ī'rīka ṗo'imaji uṗaka ioikite imaraṗe. Kijariroaka saya uṗaka ima kiūpusikarō'ōjirā ṇoaka jāāiki kimararaṗe. I'suṗakajaoka orokaka baaeka kikārīmaki wājītāji jāāṗiaekaki kimararaṗe. ¹⁴ Suṗabatirā kiruṗuko'a kiruṗua boitaka sōiraraṗe. Kiñakoa ṗuri ṗeka jū'rēika uṗaka oīraraṗaka. ¹⁵ I'suṗakajaoka kiū'ṗua bronze najoeika ṗoto ya'taika uṗaka sōiraraṗe. Kijaika āta jājia we'rīrīkaika uṗaka okaraṗaka. ¹⁶ Suṗabatirā kipitaka ritapē'rōtopi ī'ṗotēñarirakamaki tā'ṗia kirikaraṗe. Kirijokopeapi ī'ṗapē'rōtowā'taja oṗijieka sara wararaṗaka. Kipema jītakaja aiyate yaaika uṗaka oīraraṗaka.

¹⁷ Torājīrā mae kire ĩakopekaja kiwājītāji ña'rītīrā, jaiberijika, rī'meberijika yijaræpe. I'suþaka yibaamaka kīþitaka ritapē'rōtoþi yire rabetirā, ikuþaka yire kērāpe:

—Mikīkia'si. Ritaja þo'ijiaekaki imarī, suþabatirā ña-majī wejea tiyirūjerūkika ñime.‡ ¹⁸ Ōñia imajīparūkika ñime, reyarīþotojo ðñia yijariþe'rika be'erō'ō aþekurioka reyarūkimarīka ñima simamaka. I'suþaka imaki imarī, nareyaikareka þo'imajare e'etorirūkika ñime ðñia nima-jīþaokaro'si. Suþabatirāoka toþi nare ja'ajiyerūkimarīka ñime. Suþa imarī reyaeka mirārāte imarō'ō koþereka wierimajiji ñime,— yire kērāpe makārārūñuroka uþakapī yīþō'irā þemakotowiritirā.

¹⁹ I'suþaka yire ārīweatirā ikuþaka yire kērāpe ate:

—Maekaka, ñamajī imarūkiaro'si samiaika simamaka ika miaika uþakaja samio'obe. ²⁰ Mia, ritapē'rōto ĩ'þotēñarirakamaki tā'þia yirikaika ĩariþotojo, “I'suþakaro'si simekā'ā”, ārīwārūbeyuka mime. Ikuþaka imarūkiaro'si i'suþaka sime: ĩ'þotēñarirakamarā tā'þia miaika ima ĩ'þotēñarirakawejekarā yire ā'mitiripēarimajare imaruþutarimaja ārīrikopakaja. I'suþakajaoka sime þeritērā yaaboaike miaika. ĩ'þotēñarirakawejerā yire yī'yurāte ime ārīrikopakaja sime,— yire kērāpe.

2

Éfeso wāmeika wejeareka imaekarāro'si þapera o'otirā Juanre þūataeka

¹ I'tojīrā, yire þemakotowirapakire ikuþaka yire ārāpe ate:

‡ 1:17 La traducción en español dice: “Yo soy el primero y el último.” También en Apocalipsis 2.8 y 22.13, y Isaías 41.4; 44.6; 48.12

—Éfesoreka imaki yire ã'mitiripëarimajare imarupu-tarimajiro'si ikupaka mio'obe: “Í'potëñnarirakamarã tá'pia rikaiki, í'siarakatërïoka peritërï watopekarã turitapaki imarï ikupaka yibojayu: ² Æ'mitirikörï je'e. Ritaja mija baarijayua õñuka ñime. I'supaka simamaka, po'imajare yire yi'ririka yapawa'ri mija ka'wisijūayu. I'supakajaoka aperedte ba'iaja mijare baako'omakaja yire mija yi'ririja'atabeyua jia ñoñua sime. I'supakajaoka 'Cristorika bojariroka bojarimaja yija ime', í'rärimaräre äripakiko'omakaja, '¿Yaje rita nañu?', añurã mija ime. Supa imarï nabaarijayua jia ñawärütirã, i'supakajaoka nawärõika ã'mitiritirã, 'Wapuju pakibaraka ba'iaja baairã nime', mija añua ñoripataika sime. ³ I'supaka imarijayurã imarï, aperedte ba'iaja mijare baako'omakaja yire ã'mitiripëarija'atabeyurã mija ime. Ka'wisika imarijayuareka wayupï'pekaja sarakajepããrijayurã imarï, yire mija yi'yua ja'atabeyurã mija ime. ⁴ I'supaka simako'omakaja mamarítaka yire yi'riü'mubaraka yika mija rïrãkibirapaka upakamarïa imarã mija jayu mae. I'supaka simamaka mijaka jia jïjimaka imabeyukajika ruðu yi'i. ⁵ Supa imarï, yika rïrãkibiriwa'ri jia yire mija yi'riü'muraparõ'õ pupape'ritirã, 'Jia mika yija imarapaka upakamarïa yija jayua ba'itaka sime', añurã mija jape. Supa aparaka mamarï yika jia imatiyawa'ri jia mija baarapaka upakaja mija baabe ate. I'supaka mija baabesarãka no'ojirãmarïaja mija peritërïa yaaboabaraka imakopeika mijareka se'marï yetarãñu. I'supaka yibaarãkareka yire jiyipupayeerimajare rërrïjaribesarãñu torã mae. ⁶ Mae mijare ñañu, jia yika mija imarapaka upakamarïa jayurã imaripotojo í'rãba'i jia mija baayu ñiamaka. Nicolaítas tatarãte ba'iaja baika mija ïaripe'yoika jia sime. I'supakajaoka sime yiro'si. ⁷ Mija ã'mitipe ritaja wejeareka

yire yi'paraka imarijayurã. Jia samija õrĩpũariyaḡaye'e, Espĩritu Santore yire jeyobaaikapi yibojaika jia mija ã'mitipe. Ba'iaja nabaakoḡeka naja'atayu Satanãre ĩ'rãḡe'rõtorãja baairã. I'supaka baarãñurãte Tuḡarã rioñe'metãji õñioyapũrika nare yiji'arãñu", ãrĩwa'ri mio'obe, — yire kẽrãḡe makãrãrũñuroka upakapi yire ḡemakotowirapaki.

Esmirna wãmeika wejeareka imaekarãro'si ḡapera o'otirã Juanre ḡũataeka

⁸ Saḡemajĩrã ikupaka yire kẽrãḡe ate:

—Esmirna wejearã yire ã'mitiripẽarimajare imaruputarimajiro'si ikupaka mio'obe: “Ritaja ḡo'ijiaekaki imarĩ, supabatirã ñamajĩ wejea tiyirũjerũkika ñime. Yi'ijioka imaki reyaripotojo õñia jariḡe'rikaki. I'supaka jarikaki imarĩ ikupaka mire ñãñu: ⁹ Mia je'e. Ba'iaja mijare nabaamaka, jiamarĩa mija jũarijayua õñuka ñime. Supabatirã wayuoka baairã mija imaoka ñorĩḡataika sime. I'supaka mija ima simako'omakaja Tuḡarãte mijare saja'ataekapi ãrĩwa'ri, imatiyaika rikairã mija ime. I'supakajaoka 'Judĩorãka imarĩ, Tuḡarãrirãtakaja yija ime', ãḡaraka, 'Ba'iaja baarimaja nime', ãḡaraka mijareka kẽ'rãjairimajareoka õñuka ñime. I'supaka nabaayu Tuḡarãte yi'riberĩwa'ri Satanãre yaḡaika upaka baarijayurã imarĩ. ¹⁰ Wẽkomaka imariwi'iarã ba'iaja mija jũarijarĩrãka kĩkibekaja mija imabe. I'supaka Satanãre nare ḡupajoarũjemaka ĩ'rãrimarãre torã natarãñu. Yire mija ã'mitiripẽaika mija ja'atarika yaḡakoḡewa'ri i'supaka mijare kibaata'arãñu ĩ'ḡapitarakarĩmirõ'õjĩrã. I'supaka jũariḡotojo mijare najããrãkarõ'õjĩrãoka, yire mija ã'mitiripẽarija'ata'si. I'supaka samija rakajepããrãkareka, 'Õñia imajĩḡarũkirã nimarũ', mijareka ñarĩrãñu. ¹¹ Mija ã'mitipe ritaja

wejeareka yire yi'paraka imarijayurã. Jia samija òrĩpũariyapaye'e, Espiritu Santore yire jeyobaaikapĩ yibojaika jia mija ã'mitipe. Ba'iaja jũariþotojo yire ã'mitiripēabaraka imarijayurã þuri, ba'iaja jũarika tiyibeyurõ'õrã yipũatarãñurãka a'rirũkimarĩrã nime”, ãrĩwa'ri mio'obe, — yire þemakotowirapakire mijare bojaju.

Þérgamo wãmeika wejeareka imaekarãro'si þapera o'otirã Juanre þũataeka

¹² Torãjĩrã ate yire þemakotowirapakire ikupaka yire ãrãþe:

—Þérgamo wejearã yire ã'mitiripēarimajare imaruputarimajiro'si ikupaka mio'obe: “Mia je'e ikupaka ñãñu ï'þapē'rõto opika sara rikaiki imarĩ. ¹³ Ritaja mija imarijayua ñiaika simamaka, Satanãre já'meirõ'õrã mija imaoka ñorĩpatayu. Torã imariþotojo yire yi'riwa'ri Satanãre ã'mitiripēabeyurã mija ime. Mia je'e, torã jia yire yi'riwa'ri Antipã wãmeikite yirika bojariroka bojaja'atabeyuka kimamaka, kire najããeka. I'supaka tokarãre kire baako'omakaja yire mija yi'yua ja'atabeyurã mija imarape. ¹⁴⁻¹⁵ I'supaka simako'omakaja Balaam imaroyirekaki, Balac imaroyikate kiwãrõekamijikaka yi'yurãte ã'mitiripēarijayurã nime ï'rãrimarã mija þõ'irã. Supã imarĩ jĩjimaka mijaka imabeyukajika yi'i. Mia je'e, ikupaka sime Balaamre wãrõekamijikaka: ‘Israelkarãre ikupaka mibojabe ba'iaja nabaakaro'si: “Jërãka jiyeka jiyipupaka õrĩwa'ri, wa'iro'si ri'ia yija þããrijayua mija ba'arãka marã imabeyua. I'supakajaoka yija tã'omaja rõmitikaka mija yapaika upakaja mija wã'imarĩkoþebe”’, ãrĩwa'ri Balaamre kire wãrõeka. Bikija Israelkarãre Balaamre wãrõeka yi'riwa'ri ba'iaja nabaaka. I'supakajaoka ï'rãrimarãre mija

watopekara ba'iaja baarijaju Nicolaítas tatarâte wārōika yi'riwa'ri. ¹⁶ I'supaka simamaka 'Pakirimajaroka ā'mitiripēawa'ri ba'iaja mija baa'si', nare āribeyurā mija imarākareka no'ojīrāmarīaja mija pō'irā yeyarāka poto yirijokoparā sara imapi ba'iaja nare yibaarāñu sana'mitiripēarija'atabepakā'ā. ¹⁷ Mija ā'mitiṭe ritaja wejeareka yire yi'paraka imarijajurā. Jia samija ōriṭpūariyapaye'e, Espiritu Santore yire jeyobaaikapi yibojaika jia mija ā'mitiṭe. Ba'iaja nabaaika ja'ataeka imarāte pūri ba'arika maikoribeyua manā wāmeika yiji'arāñu. Supabatirā āta boia mamaka wāmea sarā o'oeka ima nare űijirāñu, so'oeka marāoka űawārūbeyua simarāñu. I'supaka simako'omakaja se'etorirāki ī'rīkaja sīawārūrāki", āriwa'ri mio'obe, — makārārūñuroka upakapi yire pemakotowirapakire bojarape.

Tiatira wāmeika wejeareka imaekarō'si papepa o'otirā Juanre pūataeka

¹⁸ Topi ikupaka makārārūñuroka upakapi pemakotowirapakire yire ārāpe ate:

—Tiatirarā yire ā'mitiripēarimajare imaruṭutarimajiro'si ikupaka o'otirā miṭūatabe: “Peka jūrēika upaka yiñakoa ya'taiki űime. I'supakajaoka, bronze najoemaka saya'taika upaka saya'tayu űu'pua', yi'i Tuṭarā Makiji mijare yibojayu. ¹⁹ Ritaja mija baaika ōriṭpataiki űime. Supa imarī 'Po'imajare wayuīarimaja, supabatirā yire ā'mitiripēairā nime', mijareka űarīrijayu. I'supakajaoka ritaja aṭerāte mija jeyobaaika ōriṭpataiki űime. Yire ā'mitiripēairā mija imamaka, ba'iaja aṭerāte mijare baarijaju. I'supaka mijare nabaako'omakaja yire mija ā'mitiripēaika ja'atabeyurā mija ime. I'supaka simamaka 'Mamarī yire nayi'riū'murapaka pemawa'ribaji jia baairā nime', mijareka űaṅu. ²⁰ I'supaka simako'omakaja

ikupaka mija baarijaju: Ī'rāko rōmo Jezabel wāmeikote ba'iaja jaiko'omakaja 'Kopakaja, mijaitiyibe mae', kore āpekaja wiriwirikā'āja kore mija ā'mitirikopeyu. Supa imarī mijaka jītakaja jījimaka nīmabeyukaji ruḡu. Mia je'e ikupaka kōrīrijaju: 'Tuḡarāro'si jaijirirōmojo nīme.' I'supaka imako imarī 'Aḡerāka mija yaḡaika upakaja mija wā'imarīkoḡebe. I'supakajaoka jērāka jiyipupayeewa'ri saḡō'irā wa'iro'si ri'ia naḡāāika mija ba'akoḡeḡika', āḡaraka koboḡaḡakirijaju. I'supaka kōḡakā'ā ā'mitiritirā, rukubaka ḡuḡajoairā jariwa'ri, yire yi'yurāte ba'iaja baayu. ²¹ I'supaka simamaka ba'iaja kobaaika ja'atarika yaḡawa'ri, yita'akoḡerape ruḡu. I'supaka simako'omakaja, ba'iaja kowā'imarīrijayua ja'atariyaḡabeyuko koime. ²² Mia, i'supaka koima simamaka, 'Jimarīa wāmarīa jaritirā, kokārīḡeyurūkiareka ba'iaja kojūaḡeyurāñu', koreka nāñu. Supabatirā koka wā'imarīrijayurā upatireje i'supakajaoka yibaarāñu i'supaka ima ja'atabekaja nimarākareka. ²³ Supabatirā kowārōika ā'mitirīḡēawa'ri i'sirokaḡi imarijaurāteoka yiriataḡatarāñu. I'supaka yibaarāka īatirā, 'Ritaja maḡuḡajoaika ōrīḡataiki kime', yireka narīwārūrāñu ika wejeareka yire yi'yurā upatiji. Supabatirāoka 'Maimarijaju upakaja, tērīrika ima, ḡemakapañakaja imaoka mare sakiwaḡajaiyu', mija ārīwārūrāñu. ²⁴⁻²⁵ Tiatirareka imarā ĩ'rārīmarā ḡuri kowārōika ā'mitirīḡēabeyurā. 'Ikuḡaka sime imatiyaika bojariroka makioka ōrībeyua', ārīwa'ri ḡakirirōmore wārōika ā'mitirīḡēarimajare mijare bojako'omakaja samija ā'mitirīḡe'yoyu. 'Imatiyaika bojariroka sime', narīḡakiyu Satanārīka simako'omakaja. I'supaka ima ā'mitirīḡe'yoirā mija imamaka aḡea mijare jā'mebesarāki yi'i. Mae mijare nārīrā baaika upakatakaja mija imariḡape. Mia je'e: Yiḡe'rietarūkia ta'abaraka jia

yire ã'mitiripẽarija'atabekaja mija imarijape. ²⁶⁻²⁸ Yire ã'mitiripẽarija'atabekaja, supabatirã õña nimateyikuri yiyapaika upaka baarija'atabeyurate ikupaka ñarĩrãñu: 'Ritaja wejeakarãre mijã'mebe', Yipakire yire ãrika upakaja, 'Ritaja wejeakarãre jã'meirã mija imarãñu', nare ñarĩrãñu. I'supaka simamaka Tuparãte yi'ririyaþabeyurã ritatojo ika wejeareka imarãte wã'imakaja mija riatarãñu. Supabatirã yire ã'mitiripẽarija'atabeyurã mija imamaka, wãrĩrika ru'ara'aerã baaika þoto tã'þia õaika mijare yija'atarãñu 'Ba'iaja baarika tẽñurã nime', ãrĩwa'ri. ²⁹ Mija ã'mitipe ritaja wejeareka yire yi'þaraka imarijayurã. Jia samija õrĩþũariyaþaye'e, Espĩritu Santore yire jeyobaaikapĩ yibojaika jia mija ã'mitipe", ãrĩwa'ri mio'obe,— yire kibojarape.

3

Sardes wãmeika wejeareka imaekarãro'si þapera o'otirã Juanre þũataeka

¹ I'sia þemajĩrã ikupaka yire kẽrãþe ate:

—Sardes wejeareka yire ã'mitiripẽairãte imaruþu-tarimajiro'si ikupaka mio'oĩjibe: "I'þotẽñarirakamarã upaka tẽrĩwa'ribaji imatiyaiki Espĩritu Santo þupakapĩ baarijayuka ñime. Supabatirã i'þotẽñarirakamarã tã'þia* rikaiki ñime. Mia je'e: Ritaja mija baaika õrĩþataiki ñime. Mijare ãtirã 'Cristore jia yi'yurã nime', þo'imajare mijareka ãrĩko'omakaja yireka þuri yiyapaika upaka baabeyurã imarĩ, yire ã'mitiripẽabeyurã upakaja mija ime. ² ¡Jia mija þupajoabe! Yire yi'ribeyurã upakaja mija jayua simamaka, jia þupape'ritirã yire mija ã'mitiripẽabe ate, yire mija yi'yua mija ja'atakoreka. Tuparã ñakoarekaoka kiyapaika upakataka baabeyurã

* 3:1 Véase versículo 1.20. Los siete líderes de las siete iglesias

mija ime ruḡu. ³ Suḡabatirā mamarī yirika bojariroka mija wārūū'murapakakaka jia mija ḡuḡajoaḡe'abe. I'suḡaka jia sōrīwapu'aḡe'atirā, ba'iaja mija baaika mija ja'atabe. I'suḡaka mija baabesarākareka, ikuparō'ōḡiji karee'erimajire etaika upakaja mija ōrībeyurō'ōḡiji mija ḡō'irā etatirā mijare sayiwapajairāñu. ⁴ I'suḡaka simako'omakaja, ī'rārimarā takaja imarā Sardereka ba'iaja baabeyurā. I'suḡaka imarā ḡuri jarirooka ka'imarā jāāirā upaka imarā. Suḡa imarī 'Ba'iaja baariḡe'yoirā imarī, jia boia jarirooka jāātirā yika nimarāñu', ñañua jia sime. ⁵ I'suḡaka simamaka imarāreje Satanāre ī'rāḡē'rōtorāja baairāte jarirooka jia boia yijāārūjerāñu. Suḡa imarī 'Ikarakamarā nime yika imajiparūkirā', ḡaḡera ḡūñurā āñua yirū'rēbesarāñu. I'suḡakajaoka, Yipakire īarāka wājitāji, suḡabatirāoka kiāngelrākare īarāka wājitāji 'Yire yi'yurā nime', nareka ñarīrāñu. ⁶ Mija ā'mitiḡe ritaja wejeareka yire yi'ḡaraka imarijayurā. Jia samija ōrīḡūariyapaye'e, Espiritu Santore yire jeyobaaikaḡi yibojaika jia mija ā'mitiḡe", ārīwa'ri mio'obe,— yire kibojarḡe.

Filadelfia wāmeika wejeareka imaekarāro'si ḡaḡera o'otirā Juanre ḡūataeka

⁷ —Topi ate Filadelfia wejeareka yire ā'mitiripēairāte imaruḡutarimajiro'si ikupaka mio'oḡijibe: “Tuḡarāḡi imarijayuka imarī ñañu upakaja baarijayuka ñime. Suḡabatirā īḡi David imaroyikaki riḡarāmi imarī, kiupakajaoka Tuḡarārirāre jā'merimaji ñime. I'suḡaka simamaka ī'rīkate yijā'merūkirō'ōrā kākaokaro'si kopereka yiwierāka, maki satātewārūberijiki. Suḡabatirāoka ī'rīkate sarā kākakoreka kopereka yitāterāka maki wieberijiki. ⁸ Ritaja mija baarijayua ōñuka ñime. ḡo'imajare mijare īaikareka ḡuri 'Imatiyarimaja

nime', mijareka ārībeyurā. I'supaka mijareka nañua simako'omakaja yiwārōeka jia yi'ririjayurā mija ime. Supabatirāoka aḡerāte kīkiwa'ri 'Jesucristore yi'ribeyurā yija', ārībeyurā mija ime. Mija īabe, maki mijare jājibaakoreka, koḡereka mijaro'si yiwieyu, yibojariroka mija wārōrijayaokaro'si. ⁹ Mija ā'mitiḡe. Torā imarā ḡakirika jaibaraka 'Tuḡarārirā yija ime', āririḡotojo Satanāre yaḡaika upaka baarijayurā. I'supaka imarā nimamaka ñamajī mija wājitiāji nare yiñukuruḡarūjerāñu mijare najiyiḡupayeekaro'si. I'supaka nare yibaarāñu 'Jesucristore wātairā nime', mijareka nañaokaro'si. ¹⁰ 'Ba'iaja aḡerāte mijare baako'omakaja, yire ā'mitiriḡebaraka mija imabe', mijare ñarāḡaka upakaja yi'yurā mija ime. Supa imarī ritaja ḡo'imajare ba'iaja jūarijē'rāka seyarāka ḡoto mijare īarīḡaraka ñimarijarirāñu. I'toḡite ritatojo wejeareka imarāte īatirā 'Īrā imarā ba'iaja jūawa'ri ḡuḡaḡe'ritirā yire ā'mitiriḡeairā, aḡerimarā ḡuri jēno'o bajijayurā', ñarīwārūrāñu. ¹¹ Mia, no'oḡirāmarīa ikuparō'ōḡiji eyarūkika ñime. I'supaka simamaka yire mija ā'mitiriḡearijayua ja'atabekaja mija imabe. I'supaka mija imamaka, ñamajī jibaji Tuḡarāte mijare baarāñu. Supa imarī ba'iaja baairāte mija ā'mitiriḡea'si. ¹² Yire ā'mitiriḡearija'atabesarāñurāte, Yīḡaki ḡō'irā yeyarūjerāñu. Supa imarī Yīḡaki Tuḡarāte jiyiḡupaka ōririwi'iarā bota ima upaka torā imajīḡarūkirāro'si nimarāñu, toḡi ḡorirūkimarīrā. I'supaka nimamaka, maekarakawāme nare yiwāmejī'arāñu. Ikuḡaka sime i'sia: Yīḡaki Tuḡarā wāmea, mamaka Jerusalén wāmea, supabatirā mamaka yiwāmea nareka yo'oekarā nimarāñu. Ikuḡaka sime: Īmiḡi Yīḡakire wejea mamaka ruetarāñu. ¹³ Mija ā'mitiḡe ritaja wejeareka yire yi'ḡaraka imarijayurā. Jia samija ōriḡūariyaḡaye'e, Espīritu Santore

yire jeyobaaikapɪ yibojaika jia mija ā'mitipɛ”, āriwa'ri mio'obe.—

Laodicea wāmeika wejeareka imaekarāro'si pɛpɛra o'otirā Juanre pūataeka

¹⁴ Torājirā yire pɛmakotowirapakire ikupaka yire jairapɛ atɛ:

—Laodiceawejeareka yire ā'mitiripɛairāte imaruputarimajiro'si ikupaka mio'oijibe: “ ‘Yi'ipi āriwa'ri Tuparāte pɛpajoaika upakaja simaokaro'si baarimaji nime. Ritaja narika upakaja baawa'ri, wājiroka Tuparāte ima bojarijayuka nime. Supabatirā yi'ipi āriwa'rijioka ritatojo ika wejeareka ima Tuparāte pɛ'ijiaeka. I'supaka imaki kime, ika mijare bojaiki’, āriwa'ri naro'si mio'obe. ¹⁵ Ritaja mija baaika ōripataiki nime. Yire yi'ririja'atabeyurā mija imako'omakaja, 'Jiibaji kika marirākibipakā'ā jia sime’, yireka āribeyurā mija ime. I'supaka imarā imarī, ukurūkia ijitakamaria, supabatirā jijitakamaria upaka mija ime. I'supaka mija imarika yapabeyuka yi'i. ¹⁶ I'supaka yika imarā mija imamaka, jiamarīa imawa'ri, kopakaja mijare yija'ataerā baayu mae. ¹⁷ Mia, 'Ritaja Tuparārikakaka ōriwārūrā maimae. Supa imarī rikimakaja ba'irījia rikairā upaka imawa'ri, dako mare jariwa'ribeyua’, mija āñu. I'supaka mija āriko'omakaja, yiñakoareka imatiyaika ōripūabeyurā mija ime jia yire ā'mitiripɛabeyurā imarī. Ba'irījimarirā, supabatirā jariromarirā, yoibeyurā upaka mija ime mijare nīaikareka. ¹⁸ I'supaka mija imamaka, ikupaka mijare yibojaerā baayu mae. Mija ā'mitipɛ, yire yi'ripɛawa'ri jia okajājia mija imariyapaye'e, ba'iaja mija pɛpaka ima ja'atirā, yire mija jēñebe. I'supaka mija baamaka ‘Tuparāte yapaika upakaja maimaye'e’, āñurā mijare nīimarūjerāñu. Īakōrī je'e: I'supaka mija imamaka, oro rukuberika yireka waruayurā

uþaka yirika imatiyaikakaka mija õrɨwapu'arãnu. Jarimararĩã imarĩ i'yoa jũarikopakaja jariroaka boia yire jẽnetirã sajããirã uþaka mija imabe yiñakoareka ba'iaja baabeyurã mija imaokaro'si. I'supakajaoka jia ãaokaro'si ñakoĩkoa yapairã uþaka kikirimarĩã yire mija jẽñebe yipupajoaika õñurã mija imaokaro'si. ¹⁹ Mija ã'mitipe. Wãtaka ñoñurã upatata yokajããmaka, ba'iaja mija baaika mija ja'atabe. Saja'ataturã yire takaja ã'mitiripẽairã mija imabe. ²⁰ Mija ãabe, 'Naka rĩrãkibiparaka ñimarũ', ãrĩwa'ri mijare yakayu. I'supaka simamaka yoka ã'mitiripẽaturã, 'Ã'ã, i'supakaja mika yija imarũ', yire ãñurãka jia ñimarãnu. ²¹ Supa imarĩ ba'iaja jũaripotojo yire ã'mitiripẽarija'atabekaja imarijayurãte, mabo'ikakurirõ'õrã yire jã'mejeyobaarimaja ñimarũjerãnu. Yipakire yi'ririã'atabeyuka imarĩ, kire jã'mejeyobaarimaji ñima uþakaja ñimarãnu yika naro'si. ²² Mija ã'mitipe ritaja wejeareka yire yi'paraka imarijayurã. Jia samija õrĩpũariyapaye'e, Espĩritu Santore yire jeyobaaikapi yibojaika jia mija ã'mitipe", ãrĩwa'ri mio'obe,— yire kibojarape.

4

Ikuþaka mabo'ikakurirã Tuparãte jiyipupayeebaraka nimamaka Juanre ãaeka

¹ I'supaka simarapaka be'erõ'õ ikupaka simarape ate: Mabo'ikakurirã kopereka wieka imamaka ñiarape. Sañiarapaka poto trompeta jãjia okaayu uþakapi yire jaiũ'murapakite ikupaka yire ãrãpe ate:

—Õ'õrã mi'tabe, ñamajĩ imarũkiakaka mire yibeakaro'si,— yire kẽrĩkorape.

² Topi mae makãrãrũñuroka uþakapi ñimarapaka poto mabo'ikakurirã Espĩritu Santore yire eyarũjerape.

Torā eyatirā ĩpi ruṕarikūmuareka* ĩ'rĭkate ruṕamaka ñiarape. ³ Āta jaspe, suṕabatirā cornalina ya'tarika ima uṕaka ya'taiki kimarape torā ruṕarapaki. Torā ruṕarapaki wā'tarā ne'epurea, esmeralda wāmeika āta uṕaka ya'taika imarapaka. ⁴ Suṕabatirā kiruṕaraparō'ōrā ĩ'rĭka ṕo'imaji baatirā botarakamaki ṕakiarimarā saya boia jāātiirā kiwā'tarā narākuruṕarape ruṕarikūmuapi-tiyika. ĩṕarimarāro'si simarape ruṕarikūmua. Suṕabatirā orokaka baaeka bu'ya tuaekarā nimarape. ⁵ Suṕabatirā nañe'metāji niṕamakire ruṕarapakūmupi wĭṕoa yaa-jiyeika uṕaka sabaarape. I'suṕaka baawa'ri jājitaka wĭṕoa jaika uṕaka sokaarape. Kiruṕarapaka wājitāji ĩ'ṕotēñarirakabi ṕeka jū'rēika imarapaka. I'suṕaka ṕeka jū'rērapaka Espĭritu Santo kopakaja ima simarape. ⁶ I'suṕakajaoka Tuṕarā ruṕarikūmuwājĭtāji riapakiaka jia waria okoika imarapaka.

Suṕabatirā, botarakamarā maikoribeyu uṕaka ĩoirā watoṕekarā kiruṕarape. Napemape'rōtopi, napēterō'ōṕioka rĭkimakaja ñakokirā nimarape. ⁷ Mamarĭ oĭū'murapaki yaia león uṕaka ĩoika imarapaki. Apika imarapaki wa'ibikirāwēko uṕaka ĩoiki. Kibe'erō'ōjĭte kimarape ṕo'imaja ṕema uṕakaja ṕemaiki. Piyika imarapaki awapakiaka wiyu uṕaka imaki. ⁸ Maikoribeyurā uṕaka ĩoirā nimarapaka imarĭ, ĩ'rōtēñarirakato kajekirā nimarape. Napo'iareka rĭkimakaja ñakoirā nimarape, naka-jerokarō'ōṕioka. ĩmi, ñami ṕariji Tuṕarāte jiyiṕuṕayee-baraka ikuṕaka nabayakoyarijaju:

—Ba'iaja baakoribeyuka mime. Ba'iaja baakoribeyuka mime.
 Ba'iaja baakoribeyuka mime.
 I'suṕakajaoka ritaja ima tērĭwa'ribaji imaki mime.
 I'suṕakajaoka bikija imara'aekaki imariṕotojo,

* 4:2 En la Biblia el trono de un rey es un simbolo de autoridad y poder.

maekakaoka imarijayuka mime. Supabatiṛā mi'ijjioka imaki imajiparijarirūkika, — āparaka nabayakoyaraḡe.

⁹ Īpire kiruḡarikūmuarā ruḡamaka ĩtatiṛā kire jiyiḡuḡayeebaraka ikuḡaka narĩrijayu:

—Ritaja ima ḡemawa'ribajirā jiiitakiji mime. Supa imarĩ mi'i ĩ'riḡkaja tēriḡkaja jiyiḡuḡaka ōriḡrūkika mimarijayu. Jiiitaka mibaayu,— āparaka reyariba'imariḡa imakite najiyiḡuḡayeeyu.

¹⁰ Ī'rākurimarĩa i'suḡaka baabaraka nima ḡoto veinticuatro rakamarā ḡakiarimarā kiwājitāji mo'ipāñawa'yurā reyariba'imariḡa imakite jiyiḡuḡayeebaraka. Supabatiṛā nabu'ya orokaka baaeka e'etatiṛā kiwā'tarā ḡāājiyetirā ikuḡaka kire narĩrijayu ate:

¹¹ —Yija ĩḡamaki Tuḡarā, mi'i ĩ'riḡkaja imaki jiyiḡuḡaka yija ōriḡrūkika. Supabatiṛā mi'ijjioka imaki ritaja ḡo'ijjaekaki, miyapaeka uḡakaja miḡo'ijjaekaja ritaja imañujua ruḡu. I'suḡaka simamaka ikuḡaka ḡo'imajare mire āriḡjarirūkika mime: “Ritaja ima ḡemawa'ribajirā jiiitakiji imarĩ, mi'i ĩ'riḡkaja tēriḡkaja jiyiḡuḡaka ōriḡrūkika mime. I'suḡakajaoka ritaja jā'merimaji mime”, — kire narāḡe.

5

ḡaḡera buḡeka wierimaji

¹ I'suḡaka simaraḡaka be'erō'ō ĩpire kiruḡarikūmuarā ruḡaraḡaki ḡitaka ritapē'rōtopi ḡaḡera buḡeka kirikamaka ñiarape. Saḡemarā, sarokaḡioka o'oeka, suḡabatiṛā ĩ'ḡotēñarirakaba'i ḡapatāteka simaraḡe sareka.

² Topi mae ángel tēriḡwa'ribaji imatiyaiki ḡemakotowiritiṛā ikuḡaka ārāḡaki:

—¿Maki imaki Tuparã ñakoareka, ika papera bupeka paapatateka bebetirã sawierükika? — ãriwa'ri jãjirokapi kijëriakoperape.

³⁻⁴ I'supaka kërïko'omakaja ni'ioka, ïmirã imaki, ika we-jeareka imakioka, supabatirã marokakakurikakioka sawierükika Tuparã ñakoareka imaberapaki. Ì'rika sãtirã jairimajire imabepakã'ã ïawa'ri jimarãa yorape. ⁵ I'supaka ñimamaka ïatirã, ï'rika pakiaiki ikupaka yire bojarapaki:

—I'tojirãja mioritiyibe. Õ'õrã miyoibe mae. Õ'õrã ï'rikate ime Satanãre tërïkaki. León jãjika upaka ïpi marãkã'ã mabaaberijiki Judátatarãkaki, supabatirã David ïpi imaroyirekaki riparãmi imarï, ï'potëñarirakakuku papera paapatateka wierükika kime,— ãriwa'ri yire kibojarape.

⁶ I'supaka simarapaka poto, pakiarimarã watopeka, supabatirã botarakamarã maikoribeyu upaka imaraparã watopekarã, ïpi ruparikũmua imaraparõ'õrã ï'rika Oveja weiwa'yua upaka ïoikite* imarape. Po'imajare kire jããeka kãmia kire imako'omakaja õñia imakite ñiarape. Supabatirã ï'potëñarirakabi wakaiki kimarape okajãjiki imarï. Toþi i'sirakaojoka ñakoika kimarape. Espiritu Santo, tëriritakire ika ka'ia ï'rãkõ'rĩmatomariã Tuparãte pũatayu ãririkopakaja simarape kiñakoa. ⁷ Toþi mae Tuparã ruparikũmurõ'õrã ke'rape papera bupeka e'erï. Sarã keyarapaka poto kipitaka ritapë'rõtopi Tuparãte kire sãjirape. ⁸ I'supakajaoka botarakamarã maikoribeyu upaka imaraparã, supabatirã veinticuatro rakamarã pakiarimarã, kiwãjitãji namo'ipãñawa'rape kire jiyipupayeewa'ri. Nimarakamarãja baya koyabaraka nabirerijayua arpa rikatirã, i'supakajaoka orokaka seroa narikarape. Sareka sajãitarape samajoemaka

* 5:6 El cordero representa a Jesucristo.

jia jiiĩsia ooika. Sanajoeika ũmakaka mirĩwa'yua, Tuḡarāte yi'yurā kire najēñerijayu uḡakaja imarapaka. ⁹⁻¹⁰ Suḡabatirā kiwājitāji mo'ipāñawa'raparā ikupaka mamaroka ma'mitirikoribeyua bayakoyaraparā:

—Po'imajare mire jāāeka. I'suḡaka mire nabaako'omakaja ritaja wejeareka imarā ḡo'imajaro'si, i'suḡakajaoka ritaja ḡo'imajatatarāte imabayu uḡakaja, suḡabatirā noka ima uḡakaja jaibaraka imarāte mireyaeka riweapi āriwa'ri ba'iaja nabaaike miwapakoyika, Tuḡarārirā nimaokaro'si. I'suḡaka mibaaeka simamaka kurarāka uḡakaja, Miḡaki Tuḡarāte yapaika uḡakaja baairā nime naro'si. Suḡabatirāoka mi'ipi āriwa'ri ritatojo wejeareka imarāte jā'mewārūrūkirā nime. I'suḡaka simamaka mi'ijioka imaki papera buḡeka wierūkika,— āparaka nabayakoyarape.

¹¹ Torājĩrā ate, Tuḡarā ruḡarikūmu wā'tarā botarakamarā maikoribeyu uḡaka imaraparā, suḡabatirā veinticuatro rakamarā pakiarimarāre ima pēterō'ōpi, narupurō'ōpioka rĩkimarāja ángelrāka imaraparāre bayakoyarape. Rĩkimarāja majoapataberijĩñurā nimamaka ñiarape. ¹² Toḡi mae jājirokapi ikupaka nabayakoyarape:

—Po'imajare ba'iaja baaikareka nare tāāwa'ri, Oveja weiwa'yua uḡaka imakite reyaeka. I'suḡaka baaekaki imarĩ tēriiki, suḡabatirāoka jia wājia oñuka kime. I'suḡakajaoka dika jariwa'ririmarā jā'mewārūiki kimamaka, ritaja kirika oyiaja sime. I'suḡakaja imaki imarĩ kire oyiaja jiyipupayeerūkika kime. Suḡabatirā “Ritaja ima tēriwa'ribaji jiiitakiji kime”, ḡo'imajare āriūrūkika Oveja weiwa'yua uḡaka imakite ime,— āparaka jiyipupakapi ángelrākare kireka bayakoyarape.

¹³ Supabatirã ritaja õñirã Tuḡarãte ḡo'ijiaekarã mabo'ikakurirã imarã, õ'õrã imarãoka jaimaka ña'mitirape. I'supakajaoka ka'ia watoḡekarã imarã, okowatoḡekareka ima ḡariji jaimaka ña'mitirape. Supabatirãoka Tuḡarã, Oveja weiwa'yua uḡaka imakite ḡariji jiyiḡuḡayeebaraka ikupakã'ã nabayakoyarape:

—Ïḡi kiruḡarikũmuareka ruḡakite, kiwã'tarã Oveja weiwa'yua uḡaka imakiteoka majiyiḡuḡayeerũkirã nime. Jiyiḡuḡaka mijare õrĩrijarirãri, “Jiitarã mija ime”, ritaja mijare narĩrijarirũ. Ritaja ima ḡemawa'ribajirã jiitarãja, supabatirã ritaja jã'merimaja imarijayurã mija ime. I'supaka oyiaja simarijarirũ,— nareka najaikopakã'ã ña'mitirape.

¹⁴ Toḡi mae,

—I'supaka oyiaja baarijarirũkia simarũ,— botarakamarã maikoribeyu uḡaka imarap̄arãte arĩkorape.

Supa imarĩ i'toḡiteje, iḡiruparikũmuarã ruḡarapakite, supabatirã Oveja weiwa'yua uḡaka imakite jiyiḡuḡayee'ri veinticuatro rakamarã ḡakiarimarãre nawãjitãji mo'ipãñawa'rape.

6

Ï'rõtẽnarirakaba'i sapapatãteka ima ḡapera buḡeka

¹ I'supaka simarapakã be'erõ'õ Oveja weiwa'yua uḡaka imakite, mamarĩkakuku ḡapera buḡeka ḡapatãteka kiwiemaka ñiarape. Torãjĩrã mae, botarakamarã maikoribeyu uḡaka imarap̄arãkaki wĩḡoa jãjitaka jã'mitaika uḡaka jaibaraka ikupaka arãḡaki:

—Mi'tabe.—

² I'supaka kēpakā'ā ĩapũataerā baakōrī, ĩ'rīka kawaru boikate i'tarijapakā'ā ĩiarape. Kipe-marā tuyurapakite tē-mupāia rikatirā, kirupuko'arā bu'ya Tuṕarāte kire tu-aekaki kimamaka ĩiarape. Sapi ārīwa'ri tērīrimaji imarī, apeka'iarā imarāte tērīrijari ke'rape mae.

³ Supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imaki ate apekuku pape-ra bupeka papatāteka kiwierapaka poto ikupaka apika maikoribeyu upaka imarapakite ārīkorape:

—Mi'tabe.—

⁴ I'supaka kēpakā'ā kawaru jū'akite i'tarijapakā'ā ĩiarape. Kipe-marā tuyurapakite sara po'imajare jāārūkia Tuṕarāte ĩjikakite imamaka ĩiarape. Po'imajare jāābu'abaraka imaokaro'si Tuṕarāte jā'mekaki kimarape.

⁵ I'kire a'ritaparapaka be'erō'ō Oveja weiwa'yua upaka imaki apekuku pape-ra bupeka papatāteka kiwierape. I'tojīte ate apika maikoribeyu upaka imarapakite ārīkorape,

—Mi'tabe.—

Torājīrā yoirā baakōrī kawaru neikate ĩiarape. Kipe-marā tuyurapakite no'ojīrā rīkia jērābaarūkia rikaiki kimarape. ⁶ Supabatirā maikoribeyurā upaka imaraparā watopekapi ikupaka sārīkorape kawaru pamarā tuyurapakite:

—Trigo, supabatirā cebada ĩjītirā kūpajīrīti niñerū sawapa e'erūkia samijarirūjebe. I'supaka simamaka ĩ'rārīmi ba'iraberiwapa ĩ'rāwajojīkaja trigo tōporika simarāñu. I'supakajaoka simarāñu ĩ'rārīmi ba'iraberiwapa maekarakawajojīka cebada tōporika simarāñu. I'supaka simako'omakaja, olivopitiyika, iyaka ĩ'paba'i ōterikia mirūetarirūjebesarāñu. Iyaokoa, olivo iyebaka yo'arūkiaoka wapajā'rīmarīa mijarirūjerāñu, —āparaka sajaikorape kawaru pamarā tuyurapakite.

⁷ I'kire a'raṗaka be'erō'ō, aṗekuku ṗaṗera buṗeka ṗaṗatāteka Oveja weiwa'yua ṗaka imakite wieraṗe. I'suṗaka kibaaraṗaka be'erō'ōjīte ikuṗaka ṗiyika maiko-ribeyu ṗaka imaraṗaki ārikorāṗaki:

—Mi'tabe.—

⁸ Suṗa kērāṗaka be'erō'ōjīte, ṗo'ibosirika jūaiki ṗaka iōika ṗoyaiki kawarute ñiarāṗe. Kīṗemareka tuyuraṗaki reyarika jā'merimaji wāmeiki kimaraṗe. Kibe'erō'ō imaraṗaki, “Reyaeka mirārāte imarō'ō”, wāmeiki kimaraṗe. I'suṗaka nimaaraṗaka ṗoto ikuṗaka Tuṗarāte nare ārikorāṗe:

—Ika wejeareka imarā ṗo'imaja ṗitā'muapi, kēsi-
api, risirikapi, makaṗoyamajakapioka mija jāṗatabe.
I'suṗaka baawa'ri ritaja ṗo'imajare botarakario'ro ṗi-
batirā i'rāo'ro ṗurirāñu,— kērīkorāṗe.

⁹ Torājīrā ate aṗekuku ṗaṗera buṗeka ṗaṗatāteka Oveja weiwa'yua ṗaka imakite wieraṗe. Suṗa kibaaraṗaka ṗoto joeijiritērī wā'tarā najāēkarāte imamaka ñiarāṗe. I'suṗaka torā nimamaka ñiarāṗarā ōñia nimaeka ṗoto Tuṗarā majaroka wārōbaraka “Jesúre yi'yurā yija ime”, nañua ja'atabeyurā nimamaka Tuṗarāte ā'mitiripēabeyurāre jāēkarā nimaaraṗe. ¹⁰ I'rā mae jājirokapi ikuṗaka ārāṗarā:

—Ritaja jā'merimaji, i'rākuri ba'iaja baakoribeyuka mime, suṗabatirā wājia bojarijayuka imarī, meñu ṗakaja baaiki mime. I'suṗaka simamaka, yijare jāāraṗarāte ba'iaja baamaka iatirā, “Ba'iaja imarika tiyibesarāka mi-jaro'si”, nare merirūkia, ¿no'ojirā yaje sarā seyarūkia jariwa'yua?— kire narāṗe.

¹¹ I'suṗaka naṗakā'ā saya ṗaka jariroaka jia boia nare kījiraṗe. Nare sījitirā,

—Jajua baabekaja mija imabe. Aperã imañujurã ruðu mija upakaja yimajaroka bojarimaja. Sapi'iwa'ri ba'iaja baarimajare nare jãärükirã nime,— Tuparãte årãpe.

¹² Torãjirã ate, apekuku pãpera bupeka pãpatãteka Oveja weiwa'yua upaka imakite wierape. I'supaka kibaarapakarõ'õjite jãjia ka'ia iyirapaka. I'supaka sabaarapaka poto imikaki aiyate ta'sikã'ãja ririwa'rape. Supabatirã ñamikaki jũ'aitakaja riwerõ'õjirã jarapaki kiro'si.

¹³ Supabatirã tã'pia ka'iarã jũjirapaka, rïkimaka higuerarika wïrõa baepatemaka jũjika upaka.

¹⁴ Torãjirã mae wejepema ñe'metãjirã ta'ritatirã sarirape. I'tojiteje pusia, jũmurika imakopeikaoka aperiõ'õrã oyiaja Tuparãte wiatapatarape.

¹⁵ I'supaka simamaka ãta wi'iarã, pusiareka ãta watopekarã po'imajare ru'rape. Iparimarã, supabatirã jã'merimaja, imatiyarimaja, imatiyabeyurãoka, supabatirã aperiãro'si ba'iraberimaja, aperiãro'si ba'irabejibeyurãoka, sareka naru'rikãkarape. I'supakajaoka rïkimaka niñerũ rikairã, wayuoka baairãpitiyika ritaja po'imajare sarã ru'rape.

¹⁶⁻¹⁷ Supabatirã ikupaka pusia narãpe mae:

—Yijare mika'ratãtebe ïpi ruparikũmuarã ruparapakite yijare ïatõpokoreka. Supabatirãoka Oveja weiwa'yua upaka imakite ba'iaja yijare jũarũjekoreka. Kopakaja i'supaka po'imajaro'si imarũkirimi yijare seyayu mae. I'supaka simamaka ni'ioka sareka ru'riwãrũbesarãki,— ãparaka pusia najairape.

7

144,000 rakamarã Israel ka'iakarãre Tuparãte ïarirãrãñu

¹ Torãjirã mae botarakamarã ángelrãkare ñiarape. I'rïka jã'ãtipẽ'rõtopi rïkamarapaki. Apika wayerupitika, apika rïkamarapaki wejerirïkapi. Supabatirã apika

aɸepẽ'rõto wejerĩrĩkapi rĩkamarapaki. I'supaka rĩka-maritirã wĩrõa riabo'i, yaɸubo'irã, ka'iarã baekoɸeikaoka nabaetiyirũjerape. ² Torãjĩrã aɸika ángel já'atikapi i'tamaka ñiarape, Tuɸarã, õñia imajiparimaji wãmea kio'o'jĩ'arũkia* rikatirã. Supabatirã aɸerã ángelrãka ri-aɸakiaka, ka'ia Tuɸarãte ba'iaja baarũjekarã ɸõ'irã etatirã jãjirokapi ikupaka nare kẽrãɸe:

³ —Yaɸua, riaka, ka'ia mija bitata'si, Tuɸarãte yaɸaika upakaja baarimaja kũ'arã kiwãmea yija o'o'jĩ'arãñu ruɸu. I'supaka nare yija baarãka be'erõ'õɸi ɸuri, samija bitataɸuarãñu,— nare kẽrãɸe.

⁴⁻⁸ Torãjĩrã mae,

—Nimaɸatiji ɸuri 144,000 rakamarã nime Israelkarã Tuɸarã wãmea yija o'o'jĩ'arũkirã, — sãrĩkorapaka ña'mitirape.

Ã'mitirikõrĩ je'e: ikupaka wãmeirã nimarape ã'põũ'ɸuarãe'earirakatata imarapara: Judã imaroyirekaki tatarã doce mil rakamarã imarapara. Topi aɸerã i'siarakamarã oyiaja nimarape ikupaka wãmeirã:

Rubén,
Gad,
Aser,
Neftalí,
Manasés,
Simeón,
Leví,
Isacar,
Zabulón,
José,
Benjamín

Ã'põũ'ɸuarãe'earirakatata nimarape. ã'rãtata upakaja doce mil rakamarã nimarape.

* 7:2 El sello de Dios

Rikimarāja saya boia jāāirā Tuṣarāte jiyiṣuṣayeebaraka imaraṣarā

⁹ I'sia be'erō'ō Tuṣarā ruṣarikūmu wājītāji, suṣa-batirā Oveja weiwa'yua uṣaka imaki wājītāji rikimarāja ṣo'imajare rikamaṣakā'ā ṅiarape. Ī'rāka'ikarāmarīrā, ĩ'rāwejekarāmarīrā, ritaja ṣo'imaja oka jairā, suṣa-batirāoka ritaja ṣo'imajatata uṣatīkarā nīmarape. Suṣa imarī marākā'ā baatirā majoaṣuaberijīñurā nīmarape. Nīmauṣatiji saya boia jāātīrā ne'ejjōa ūōika rikabaraka nīmarape. ¹⁰⁻¹¹ Topi mae jījimaka imawa'ri jājirokapi ikuṣaka narāpe:

—Tuṣarāte jā'mebaraka ruṣarijayurō'ōrā ruṣaki, suṣabatirā Oveja weiwa'yua uṣaka imakīṣitīyika ĩ'ṣarāwā'taja jīmarīareka mare tāārimaja nīme, — naṣakā'ā ṅā'mītirape.

I'suṣaka ṣo'imajare āñukā'āja, Tuṣarā ruṣarikūmu wā'tarā botarakamarā maikoribeyu uṣaka imarāte imarape. Suṣabatirā veinticuatro rakamarā ṣakīarīmarāre ima ṣēterō'ōṣi, naruṣurō'ōṣioka ritaja āngelrākare rikajīyerape. Topi nīmauṣatiji kiruṣarikūmu wājītāji Tuṣarāte jiyiṣuṣayeebaraka namo'īṣāñawa'rape. ¹² Suṣabatirā kire jiyiṣuṣaka ōrīwa'ri, ikuṣaka jāibaraka nīmarape:

—Rita sīme. “Jīitakiji mīme”, mīre ṣo'imajare ārīrijarīrūkīka mīme. I'suṣakajaoka ritaja ṣemawa'ribajīrā jīitakiji mīme, ritaja ōñuka, “Jīitaka yījare mībaarijayu”, mīre ṣo'imajare ārīrijarīrūkīka mīme. Ritaja ṣo'imaja jiyiṣuṣaka mīre ōñurā, tērīritakiji mīmamaka, maki aṣīka mīre ṣemawa'ribajī tērīriki imabeyuka. Tuṣarā, i'suṣaka oyiāja mīro'si sīmajīṣarijarīrū,— āṣaraka nīmarape.

13 I'supaka narāpaka be'erō'ō, ī'rīka pakiakite ikupaka yire ārāpe:

—¿Marā nime saya upaka ima jariroaka boia jāātirā imarā? ¿No'okarā nime?— yire kērāpe.

14 Supa kēpakā'ā ikupaka kire yiyi'rape:

—Ōrībeyuka yi'i. Mi'i pañaka oñuka je'e, yire samibojabe,— kire ñarāpe.

I'supaka kire ñapakā'ā ikupaka yire kibojarape:

—Jimarī jūarūkijē'rāka seyamaka sareka aperāte nare ba'iaja baamaka rakajepāāwa'ri nareyarjarika simako'omakaja Jesúre yi'riri'ataberikarā nime. I'supaka imarā imarī, ba'iaja baakoribeyurā nime Tuparāte īamaka. Supa imarī Oveja weiwa'yua upaka imaki riweapi nasaya upaka ima jariroaka jūjetirā, jia boioyaja jāātirā upaka nime.

15 I'supaka simamaka ĩpire kiruparikūmuarā ruaparapaki wājītāji kire jiyipupayeebaraka nime. Supabatirā kiwi'iarā, ĩmi, ñamioka kiyapaika upakaja baari-jayurā imarī, dakoa jūarūkimarīrā nime, Tuparāte nare ĩarīrījarirāñurā imarī.

16 Supabatirā kēsirababeyurā, okoa ukurijitobeyurā, supabatirā aiyapekareka ijia jūarūkimarīrā nimarāñu.

17 I'supaka nimaerā Tuparā ruaparikūmuwājītāji imaki imarī, jia oveja tuerimaji upaka Oveja weiwa'yua upaka imakite nare ĩarīrīrāñu kiro'si. Supabatirā oñio okoa imarō'ōrā nare sasīarī kiruputawa'rīrāñu. Supa imarī “Apekurioka ba'iaja jūarūkimarīrā, i'supakajaoka ori'pe'arūkimarīrā nimarū”, āparaka jia Tuparāte nare baarāñu,— ārīwa'ri yire kibojarape.

8

Piyikuku pæpera bupeka pæpatâteka imarapaka kiwieraparo'õ

¹ Torãjĩrã mae Oveja weiwa'yua upaka imaki i'potẽnarirakakuku pæpera bupeka pæpatâteka ima kiwierape. Sakiwierapakarõ'õjĩte treinta minuto ro'õjĩrã mabo'ikakurirõ'õ ña'kikã'ãja jarapaka. ² I'supaka simarapaka be'erõ'õ i'potẽnarirakamarã ángelrãkare Tuparã wãjitãji narĩkamapakã'ã ñiarape. Supabatirã i'potẽnarirakao trompeta Tuparãte nare ijikarã nimarape. ³ I'tojĩrã ate apika ángel orokaka baaeka õñioka pearũkia rikatirã etarapaki. Tuparãte jiyipupayeewa'ri joejiritẽria orokaka baaeka wãjitãji pemaari keyarĩkarape. Torã kimarapaka poto, rĩkimakaja õñioka ima ipi ruþarikũmuarã ruþarapakite kire ijirape joejiritẽriarã kijoeokaro'si. Tuparãro'si sajiejibaraka kirirãre kire jẽnerapaka kipõ'irã eyarapaka umakakaka i'rãtiji. ⁴ Oñioka kijoeika umakajijĩsia pitiyika kire najẽnerijayua Tuparã põ'irã eyarapaka. ⁵ Torãjĩrã õñioka pearũkia kirikarapakarã Tuparãte jiyipupayeabaraka joejiritẽriakaka peka ya'tarika sarã kijããporotarape. I'supaka sabaatirã ika wejearitatorãja sakiwe'aña'tarape. Supa kibaarapakarõ'õjĩte jimarãia jãjia wĩþoa yaarapaka. Jãjia jaitirã yoeþi aþea jã'mijiyeriokabayurape. Torãjĩte ka'ia iyirapaka mae.

Trompeta ángelrãkare pupueka

⁶ Torãjĩrã mae, trompeta puþuokaro'si sarikatikaja i'potẽnarirakamarã ángelrãkare imarape.

⁷ Mamarĩtaka sapupurapakite pupurapakaka, i'rãtiji riwerukubaka okoa jiyikapitiyika peka ya'tarika jũjirapaka. I'supaka sabaarapaka be'erõ'õþi ka'ia

wejeareka ima ñe'metāji rokajīrā* ru'arī ojobakarāja oorapaka. I'supakajaoka yaḡua, taya oñia ñe'metāji rokajīrā oorapaka.

⁸ Kirokajīte imarapakite puḡurapaka ḡoto puḡia rīka-maka upaka jū'rētirā riapakiakarā saña'raḡe. Supabatirā riapakiaka ñe'metāji rokajīrā soko riwearo'si jarapaka. ⁹ I'supaka simamaka riapakiakareka imakopeika ñe'metāji rokajīrā jīrīḡatarapaka. I'tojīrā rō'ōjīrājaoka kūmupaki-aka sareka imarapaka ña'miḡatarapaka.

¹⁰ I'tojīrā apika ángel puḡurapaki ate. I'kire puḡurapakarō'ōjīte, imiḡi tā'ḡipakiaka ḡeka jū'rēika upaka jū'rēña'rāpaka ñiarape. Riaka, supabatirā okoa kopeapi juruika nukuroyika imaoka ñe'metāji rokajīrā ru'ajī'ari saña'raḡe. ¹¹ I'supaka baarapaki Jīmia wāmeiki tā'ḡire imarape. Ikiḡi ārīwa'ri ñe'metāji rokajīrā ru'ajī'ari jīmia okoa jarapaka. I'supaka simamaka sukutirā rīkimarāja ḡo'imajare reyarape.

¹² I'tojīte kirokajīkaki ángelte puḡurape. Sakipuḡurapaka ḡoto aiyaka, ñamikakioka, ñe'metāji rokajīrā sayaaboaike ruiḡikarapaka. Rīkamakaja tā'ḡiaoka imarapaka ñe'metāji rokajīrā ririḡatarijarapaka. I'supaka imawa'ri botarakakuri aiyajērā rō'ōjīrā ī'rārīmi upakaja aiyate neiñamita'raḡe. Ñamikaki i'tojīrājaoka ñoaka ī'rāñami upakaja neiñamita'ririḡarapaki.

¹³ Toḡi mae yu'awa'ri ĩaerā baakōrī awaka wirapaka ñiarape. Iki mae jājīrokapi ikupaka ārīkorapaki:

—Aya, ba'itakaja ritatojo wejeareka imarāte jūaerā baayu. Maekarakamarā ángelrāka tromḡeta puḡubeyukajirā imarāte saḡuḡurāñu ḡoto i'supaka simarāñu, —kērīkorapaka ña'mitirape.

* 8:7 La tercera parte de la tierra

9

Kopea tiyibeyuakaka

¹ Torājīrā apika sapupurapaki. I'kire sapupu-rapakarō'ōjīte tā'pi upaka ōika űa'rāpaka ate. I'ki imarapaki kopea tiyibeyua wierūkia Tuparā kire ijikaki.

² Supa imarī, sapi mae kopea kiwierape. Sakiwierapaka poto, peka jājia jū'rēwa'ri űmakapuyu upaka sapi porapaka. I'sia ritatojo wejepemarā koyimaka aiyate neiñamita'rape.

³ I'supakajaoka űmaka watopekapi rikimakaja ñimia kārīporapaka no'ojariwa'ririmarīa ritatojo wejeareka simarape. Ñimia imako'omakaja kūaparāka upaka tuteika Tuparāte nare imarūjerape.

⁴ Supa imarī “Taya, yapua, oterikia puri mija bitata'si”, āriwa'ri Tuparāte okajāāeka simarape. “ ‘Tuparāriki kime ī'ī, āñua wāmea nakū'areka o'oji'abeyurāte oyiaja ba'iaja mija baabe”, Tuparāte āritikarā simarape.

⁵ “Ba'iaja po'imajare mija jūarūjebe”, Tuparāte ārikarā nimako'omakaja, “Po'imajare mija jāābe”, kēriberikarā nimarape. Supa imarī ī'rāpitarakamarā aiyarō'ōjīrā po'imajare tutebaraka nare kimarūjerape. I'supaka kijā'merapakapi āriwa'ri nare satuteka kūaparāka tuteika yi'aika upaka nare sayi'amaka jimarīa ba'iaja najūarape.

⁶ I'supaka simarāka poto jimarīa po'imajare reyaripakata'rikoperāñu. I'sia yaparipotojo reyawārūbeyurā nimarāñu.

⁷⁻⁸ Ñiarapakareka ñimi upaka imakoperaparā kawarurāka jīñaokaro'si imatikarā upakaja nimarape. Supabatirā po'imapema upaka pemakirā, orokaka baaeka bu'ya narupuko'arā tuaekarā, supabatirā rōmitirupua upaka rupukirā nimarape. Noṗia puri yaiopia upaka ōika imarapaka. ⁹ I'supaka imaraparā imarī peruakaka baaeka wa'itītia ōika jāāirā nimarape. Nawirapaka poto

jimarĩ sokaarikorape, ka'iaꝑi tũrũrũkia yiewa'paraka rĩkimaka kawaru riñua okaayu upaka. ¹⁰ Ĩrãjaoka ñimia imariꝑotojo kũaparãka upaka ꝑĩkokirã imaraparã. I'supaka imaraparã imarĩ ĩrãꝑitarakamarã aiyarõ'õjĩrã ꝑo'imajare tutebaraka nimarape. ¹¹ Supabatirã niꝑamaki ángel mirãki imaroyikaki, koꝑea tiyibeyua ĩꝑamaki kimarape. Hebreo okapi kiwãmea imarapaka Abadón. Supabatirã griego okapi ꝑuri Aꝑolión wãmeiki kimarape. Riatarimaji ārĩrika simarape i'supaka kiwãmea imarapaka.

¹² I'supaka simarape mamarĩtaka ba'iaja jũaũ'murũkia. Mija ĩabe, i'sia be'erõ'õꝑi ĩ'ꝑakurikaka jariwa'riñujurapaka ruꝑu.

¹³ I'supaka simarapaka be'erõ'õ aꝑika tromꝑeta ꝑuꝑurapaki. Kiꝑuꝑurapakarõ'õjĩte Tuꝑarã wãjĩtãji kire joeĩjir-itẽrĩa orokaka baaeka botarakaba'i wakaika imarapaka watoꝑekapi sajaikorape. ¹⁴ Supabatirã torã tromꝑeta ꝑuꝑurapaki ángelte ikupaka sãrãꝑaka ña'mitirape:

—Riapakiaka Éufrates wãmeiriarijerã botarakamarã ángelrãka ji'apairãte mikototabe,— sãꝑakã'ã ña'mitirape.

¹⁵ I'supaka sãrĩkorapaka ꝑoto botarakamarã ángel-rãkate kikitotarape. Ritatojo wejeareka imarã ꝑo'imajare ñe'metãji rokajĩrã* najããꝑuaokaro'si, “I'siwejeje'rãreka, i'ki aiyareka, i'sirĩmireka, i'tojĩrã aiyajẽraka imarãka ꝑoto nare mija jããbe”, ārĩwa'ri kijã'metikarã nimarape.

¹⁶ Nare kikitotarapaka be'erõ'õ rĩkimarãja surararãka kawaru ꝑemarã tuyumaka ñiarape. I'supaka nimarapaka ꝑoto, “Doscientos millones rakamarã nime”, sãrĩkorapaka ña'mitirape.

¹⁷ Supa imarĩ makãrãrũñuroka upakapi naro'si oyiaja ꝑeruakaka baaeka jããirã nimamaka ñiarape. Jũ'apañaka

* 9:15 La tercera parte de la humanidad

ya'tarika, supabatirã neiþañakarãja jĩ'mia, supabatirã aþea azufre uþaka jũ'siþoa simarape najĩrĩriko'a. I'supakajaoka kawaru imariþotojo yaia león ruþuko'a uþaka ruþuko'akirã nimarape. Narijokoþeapi þeka, ùmakaka þoraþaka, supabatirã dajaka jĩsia azufre saþijioka þoraþaka. ¹⁸ I'siarakaba'i kawaru rijokoþeareka þoraþakaþi ãrĩwa'ri, ritatojo wejeareka imarã þo'imajare ñe'metãji rokajĩrã þuajiyeraþaka. ¹⁹ Supabatirã ãñaruþuko'a uþaka þĩkoika imatiirã, narijokoþeapi, napĩkorõ'õþioka þo'imajare jããrika õñurã nimarape.

²⁰ Rikimarãja þo'imajare najããraþaka ĩariþotojo, ba'iaja nabaarijayua ja'ataberaþarã aþerimarã ruþu. Supabatirãoka Satanãrika ima jiyiþuþayerimaja imarĩ, waþuju imaja jẽrãka oro, plata, bronze, ãtakaka, yaþuakakaoka baabaraka nimaroyirape jiyiþuþaka noñaokaro'si. Nabaaraþaka yoibeyua, turibeyua, ã'mitiribeyua simako'omakaja jiyiþuþaka sõrĩrijaþaraka nimarijarape ruþu. ²¹ Supabatirã þo'imajare jããrika, ye'oapi aþerãte nabitarijayua, rõmitika nawã'imañua, nakaree'erijayuaoka ja'atabeyurã nimarape.

10

Ángel þaþera buþeka rikaekakite imaekarõ'õ

¹⁻² I'supaka simamaka ñiarapaþa be'erõ'õ, ĩ'rĩka ángel jãjika ùmakakaþi butekaki, mabo'ikakuripi ruira'amaka ñiarape. Mae mia, kiruþuko'a bo'i ne'epurea imaraþaka. Kĩþema aiyaka uþaka yaarikaiki imatirã kiñika þeka jũ'rẽika uþaka kimarape. Ikijioka þaþera buþekajĩka wietikaja rikaraþaki. Kiũ'þua ritapẽ'rõto riapaþakiarã rĩ'karipotojo, aþepẽ'rõtoþi þuri bo'irã kirĩ'karape. ³ Supabatirã yaia león akaika uþaka jãjirokapi kiakaseremaka, ĩ'potẽñarirakakuri wĩþoa

kire yi'rikorapaka. ⁴ Wĩḡoa jaikorapaka upaka yo'oerã baamaka, mabo'ikakurirõ'õpi ikupaka yire sãrĩkorape:

—Wĩḡoa jairapaka aḡerãte miboja'si. Supabatirã samio'oa'si,— yire sãrĩkorape.

⁵⁻⁷ Torãjĩrã ate i'rãḡẽ'rõto kiũ'ḡua riapakiakarã rĩka-marĩtirã aḡepẽ'rõto ka'iarã rĩkamañukate ritapẽ'rõto kipitaka ãmirã mi'matatirã, ikupaka kërãpe:

—Tuḡarã õnia imajipaki wejeḡema, ka'ia, riapakiaka supabatirã ritaja sareka ima ḡo'ijiaekaki. I'supaka simamaka, rita sime kĩaika wãjitãji ikupaka ñãñua: Kopakaja i'tojĩrãja sime mae, dakoa mata'arũkia imabeyua aḡea. Piyika ángelte ḡupurãka ḡoto “Ikupaka yibaarãñu”, kërĩka upakaja Tuḡarãte baarãñu. Bikija ḡuri ritaja ḡo'imajare kibojaberika ruḡu. I'supaka simako'omakaja kiro'si bojaĩjirimajare takaja sakibojaeka. I'supaka simamaka nare kibojaka upakaja simarãñu piyikate sapupurãka ḡoto,— kërãpe.

⁸ Topi ate ãmipi ikupaka yire sãrĩkorape:

—Ángel, i'rãḡẽ'rõto kiũ'ḡua riapakiakarã rĩkamarĩtirã, aḡepẽ'rõto bo'irã rĩkamañuka ḡõ'irã me'ḡe. Kipõ'irã a'ritirã ḡapera buḡeka kirikaika me'ebe,— yire sãrĩkorapaka ña'mitirape.

⁹ I'supaka sãrĩkorapaka ã'mitiritirã kipõ'irã ya'raḡe. Kipõ'irã eyatirã ḡapera buḡeka kireka yijẽñerape. Topi ikupaka yire kërãpe:

—Ãja'a, samiba'abe. Samiba'arãka ḡoto mumioko upaka mirijokoparã sajariko'omakaja mise'kurarirãñu,— yire kërãpe.

¹⁰ I'supaka kẽḡakãã, se'etirã, yiba'arape. Sayiba'arapaka be'erõ'õ mumiokoa mukuika upaka yirijokoparã sajarape. I'supaka simako'omakaja sayiba'arapaka be'erõ'õ yiñe'meã yire yi'arapaka. ¹¹ Topi ikupaka yire kërãpe ate:

—Po'imatata imaupatiji, naka'iareka noka jaibaraka imarā upatiro'si, supabatirā ritaja iparimarāre, “Ikuṗaka mijare simaerā baayu”, Tuṗarāro'si bojaījirika ima mire ate,— ángelte yire ārāpe.

11

Īṗarā rita ima jaiwaṗu'ataījirimaja

¹ I'sia be'erō'ō jērābaarūkia ángelte yire ījirape. Sījiritā ikuṗaka Tuṗarāte āñua ángelte yire ārāpe:

—Ikapi yire jiyiṗuṗaka ōrīriwi'ia mijērābaape, supabatirāoka sareka joeījiritērīa mijērābaabe. I'supakajaoka yiwi'iarā dikarakamarā yire jiyiṗuṗayerimajare imarika mijoabe. ² Yiwi'ipēte ī'rākō'rīmato ṗuri mijērābaa'si, yire yi'ribeyurāte imarūkirō'ō simarū ārīwa'ri nare nījīkarō'ō simamaka. Ī'rā imarā maekarakakuri wejejē'rāka aṗejē'rā ñe'metājirā Jerusalénwejeakarāre ba'iaja baataṗarijarirāñurā. ³ Supa simako'omakaja īṗarā yire jaiwaṗu'ataījirimajare yipūatarāñu. Jariromajaka kīkeka najāāmaka īatirā “Ba'iaja yija baaikareka yija ṗuṗape'riri imakoṗeyu”, ṗo'imajare ārīrū ārīwa'ri. Maekarakakuri wejejē'rāka aṗejē'rā ñe'metājirō'ōjīrā nare ñorīrūjeika ṗo'imajare bojabaraka imarāñurā,— Tuṗarāro'si ángelte yire ārāpe.

⁴ Ika īṗaba'i uṗaka imarā nime Tuṗarāte jaiwaṗu'ataījirimaja, īakōrī je'e: Wejeīṗamaki Tuṗarā wājitāji olivo īṗajūki, supabatirā i'siarakabijioka ṗeritērīa yaaboaika uṗaka nime. * ⁵ Supa imarī namajamarāre ba'iaja nare baakoṗemaka, narijokoṗeapī jū'rēṗoyua. I'supaka ima simamaka saṗi nare najoeriatapatayu. ⁶ Supabatirā okoa najarirūjebepakā'ā, jaribesarāka. Supa imarī “Tuṗarāro'si jaibaraka yija imarāka

* 11:4 Véase el libro de Zacarías 4.1-4, 11-14

wejeje'rārō'ōjirā okoa jaribesarāka”, nañu. I'supakajaoka okoa riwearo'si jarirāka, supabatirā ika wejeareka imarāteoka ba'iaja najūaerā nayapaika upakaja† baarimaja nime.

⁷ Torājirā, Tuparāte jaiwapu'atajibaraka nima pu-yarirāka poto werikapakiaki kopea tiyibeyurō'okakite naka jirī mirīeyarañu. I'supaka baawa'ri, nare kijāārāñu. ⁸ I'supaka nare baatirā ma'a ñe'metājirā nare kipāajiyerāñu, wejeareka bikija yapua tetaekarā nipamakire napatakāekarō'ōrā. Torā imatiyaika wejeareka imarā ba'iaja baairā imarī, Sodoma, supabatirā Egiptoka'iakarāre ba'iaja baaroyika upaka baairā nime. ⁹ Maekarakarīmi imaeka aperiimi wājitāji aiyarō'ōjirā namajaka torā imarāka. Torājirā ritaja pō'imatatarāte namajaka iarāñu. Namajaka iaripotojo nare ã'mijīaekarā imarī, nare nayayerūjebesarāñu. ¹⁰ Torājirā mae, jaiwapu'atarimajare reyamaka, rikimarāja pō'imajare jijimaka jarirāñu. I'supaka imawa'ri “Maekaka kopakaja i'parā ba'iaja mare baata'arimajare riyu”, āparaka rēritirā jijimakapi ba'irījia pibabu'abaraka nimarāñu.

¹¹ Supa nimarapaka poto maekarakarīmi be'erō'ō aperiimi ĩmi ñe'metājirō'ōjirā simarapaka poto, oñia Tuparāte nare jarirūjerape ate. I'supaka nare kibaamaka, nami'mirīkarāka ĩatirā, jimarīa pō'imajare nare kikirape.

¹² Topiji mabo'ikakuripi,

—Ō'ōrā mija i'tabe,— jājirokapi nare sārīkorape.

Sā'mitiritirā, nare ã'mijīarimaja ñakoarekaja, oko ũmaka watopekapi na'rape. ¹³ Mabo'ikakurirā na'rapakarō'ōjite jimarī jājia ka'ia iyirapaka. I'supaka sabaamaka rikimaitakaja wi'ia imarapakakaka kūpajī sakuyupaterape‡. I'supaka baawa'ri siete mil rakamarā

† 11:6 Hacerles sufrir con toda clase de plagas. ‡ 11:13 Se derrumbó la décima parte

po'imajare sariatarape. Õña jariwa'raparã puri sãtirã puřatawa'ri “Tẽrĩritakaji mabo'ikakurirã imakite ime”, narãpe Tuřarãreka.

¹⁴ Mamarĩrokajĩtekaka ba'iaja jũarũkia ima kořakaja yibojaweyayu. Sabe'erõ'õjĩte no'ojĩrãmarĩaja ba'iaja najũarika jariwa'rapaka.

Piyika ángelte trompeta puřueka

¹⁵ Ka'ia jimarĩ jãjia iyirapaka be'erõ'õ, piyika ángelte trompeta puřurape. Sakipuřurapaka řoto mabo'ikakurirõ'õpi rikimarãja jãjirokaři ikuřaka narĩkorape:

—Ritatojo wejeareka imarãte najã'meika kořakaja Tuřarãte tiyetayu mae. Maiřamaki Tuřarã, suřabatirã Cristořitiyika, po'imaja iřamarã najayu. Suřa imarĩ ritatojo wejeareka imarãte jã'mejĩparimaji kimarãũu,— narĩkorape.

¹⁶⁻¹⁷ I'suřaka simekã'ãja veinticuatro rakamarã řakiarimarã Tuřarã wãjitãji iřarimarãre ruřarũkiareka naruřarape. Saři mi'mitirã ka'iareka namo'iřãñawa'rape, Tuřarãte jiyiřuřayeewa'ri. Toři ikuřaka narãpe:

—Yija iřamaki Tuřarã, ritaja ima řemawa'ribaji imaki mime. Suřa imarĩ bikija imara'aekaki imariřotojo, maekakaoka imaki mime. Jia mibaayu yija iřamaki, tẽrĩriki imarĩ, maekaka ritatojo wejeareka imarã po'imajare jã'merimaji mijayu.

¹⁸ Mia je'e, nimauřatiji po'imatata mire yi'ribeyurã jimarĩa mire nape'yoriřarika. I'suřaka ĩatirã, nare miboebaritiyaeka. Suřa imarĩ reyaeka mirãrã ba'iaja nabaaeka řareareka nare ba'iaja mibaarũkirĩmi kořakaja seyayu mae. Simako'omakaja mire yi'yurãte ikuřaka

mibaarãñu: Miro'si bojawaɸu'atarimaja, ìparimarã, supabatirã imatiyabeyurãoka, mire yi'riwa'ri jia nabaaeka mirãka simamaka sawaɸa jia nare mibaarãñu mae. Ika wejeareka ɸo'imajare riatarijayurã ɸuri, nare miriatarãñurimi seyayu mae,— narãɸe.

¹⁹ I'sia be'erõ'õ mabo'ikakurirã Tuɸarãte jiyiɸuɸaka õririwi'ia wieka ñiarape. Satõsiarã imatiyaikoto imarapaka. I'sikoto tõsiarã “Ikuɸaka yire yi'yurãro'si yibaarãñu”, ãñua o'oeka imarapaka. Sañiarapaka ɸoto ikuɸarõ'õɸiji jãjia wĩɸoa ɸaarapakarõ'õjite ka'iaoka iyirapaka. Supabatirã okojiyia werikitaka jũjirapaka.

12

Rõmo ɸõ'irã kajuyaiɸakiaka uɸaka ñoika eyaeka

¹⁻² Sabe'erõ'õ mabo'ikakurirã imatiyaika ɸemakotowipakã'ã ñiarape. Mia, aiyate yaaika uɸaka saya jããekako koimarape. Ñamikakirã rikamañukoreka ì'ɸou'ɸuarãe'earirakamaki tã'ɸia kobu'yareka imarapaka. Yataarikako imawa'ri sarikarika ɸakataparakaka ba'iaja kojuarape. ³ Be'erõ'õjite ate ñiarape: Kowã'tarã kajuyaiɸakiaka uɸaka ñoika jũ'apakiaka, ì'ɸotẽñarirakao ìparimarã bu'yakaka tuaeka ruɸuko'aika simarape. Supabatirãoka ì'ɸapitarakabi sawaka imarapaka. ⁴ Tã'ɸia ñe'metãji rokajirã* kipiikoapi kipaña'ruirape. Supabatirã rõmo wã'tarã keyarikarape, komakarãka ɸo'ijipakã'ã ba'aokaro'si. ⁵ I'supaka kimekã'aja ritaja ɸo'imaja ìɸamaki imarũkikate korikarape. Tuɸarãte ɸũataekaki imarĩ, jia jã'mewãrũrũkika kimarape. Kajuyaiɸakiaka uɸaka ñoika kire ba'ariyapamaka kire korikarapaka be'erõ'õ Tuɸarãte ruɸarõ'õrã kire kija'aɸearape, kika

* 12:4 La tercera parte de las estrellas

jā'merimaji kimaokaro'si. ⁶ I'supaka kibaarapaka potojo po'imajamatorā kipako mirākote ru'rape. “Ō'orā jia kore ñiarīrīrāñu”, Tuparāte ārītikarō'orā ko'rape. Torā koimarapaka poto maekarakakuri wejejē'rā apejē'rā ñe'metājirō'ōjirā kore ĩarīparaka Tuparāte imarape.

⁷ I'supaka kore kibaarapaka be'erō'ō mabo'ikakurirō'orā pitā'muareka imarāte ñiarape. Miguelrirā ángelrāka, kajuyaiṗakiaka upaka ĩoikirirāka najīrāpe. ⁸ I'supaka simako'omakaja Miguelrākare natērīwārūberape. Supa imarī mabo'ikakuri Tuparāte imarō'orā imarūkimarīrā najarape. ⁹ I'supaka nare baatirā kajuyaiṗakiaka upaka ĩoikire kirirāṗitiyika Tuparāte poatarape ika ka'iarā takaja nimaokaro'si. Tuparāte poatarapakiji kime Satanás wāmeiki. Ikijioka imaki bikija añakarā ña'rījāiroyikaki. Supabatirā ritatojo wejeareka imarāte ṗakirimaji kime. I'supakajaoka Diablo wāmeika kime ba'iaja jaita'arimaji ārīrirokapi. ¹⁰ Torājīrā mae jājirokapi ikupaka sārīkorape:

—Kopakaja Tuparāte yi'ririjaparaka imarā po'imajare tāārūkirīmi seyayu. Supabatirā ritaja ima tērīwa'ribaji imaki imarī, ritaja wejeareka po'imajare kijā'meū'muyu. Supabatirā “Yiro'si ritaja wejeareka imarāte mijā'mebe”, Tuparāte kire añua simamaka, nare jā'merimaji Cristore ime kiro'si. I'supaka kime Tuparā, Satanāre poataekaki imarī. Kīpoataekaki imaki Jesúre yi'yurāte ba'iaja baata'arimaji. Īmi, ñami ṗariji Tuparāte ĩaika wājītāji muṗaka Cristore yi'yurāte jaita'rubaraka, “Ba'irā nime”, Tuparāte ārīrijarikoṗeiki.

¹¹ I'supaka nare kijaiṗakiko'omakaja, Oveja weiwa'yua upaka imakite reyaeka riweapi ba'iaja nabaarijayua kijūjemaka, Satanāre

tērīkarā majeyomarā. “ ‘Jesúrika bojariroka mawārōmaka ōrīwārūbeyurāte mare jāārānu je'e', marīko'omakaja okajājiapī rakajebekaja maimaye'e. Supa imarī samabojarija'ata'si”, narīpupajoaeka. I'supaka imawa'ri ba'ikate natērīka.

¹² Satanāre ō'ōrā imawārūbepakā'ā, jia jījimaka maimae. Mija ka'iareka imarā pūri, supabatirā wapurupī riapakiakareka imarijaturāteoka ba'iaja sabaarānu. I'supaka mijaro'si simarānu mija pō'irā Satanāre ruiwa'yua simamaka. “Ŋojimarīji Tuparāte wēkomaka yire baarūkia jariwa'yua”, ārīwa'ri jimarīa kibobayua mae. Supa imarī ba'iaja mijare jūarūjebaraka kimarijaju,— sārīkorape.

¹³ “Mabo'ikakurireka nīmapī kopakaja ka'iarā Tuparāte yire pōatayu”, ārīwa'ri makarāārapako mirāko rōmore sarīrāpe kajuyaiḡakiaka upaka ūoika. ¹⁴ Kore kirīrīko'omakaja awapakikajea ī'pato jo'barito Tuparāte kore ijirape kowiyaokaro'si. Supa imarī pō'imajamatorā eyaerā kajuyaiḡakiaka upaka ūoika kowiritapawa'rape. Torā maekarakakuri wejejē'rāka apejē'rā nē'metājirā ba'arika kore jī'abaraka Tuparāte kore īarīrāpe. ¹⁵ Koru'pakā'ā īatirā, kore jāārīka kirī'kakoperape. Supa imarī kirijokoperape rīkimakaja okoa kīpōatarape kore nā'metarika yapakopewa'ri. ¹⁶ I'supaka kibaako'omakaja Tuparāte kore jeyobaamaka, ka'ia ru'ritaraparō'ōrā okoa kīpōatakoperapaka ririwa'rapaka. ¹⁷ I'supaka simamaka īatirā, jimarīa rōmore kibobarape. Kore jāāwārūberīwa'ri korīparāmerāka jīrīrī ke'rape. Ī'rā nīmarape, Tuparāte jā'meika yī'yurā, supabatirā ritaja Jesucristore nare bojaekakaka ja'atabeyurā. ¹⁸ Topī mae riapakirijerā kajuyaiḡakiaka upaka ūoikite tūrīkarape.

13

Ī'rīka werika maikoribeyu upaka ūoiki riapakiakakaki

¹⁻² I'sia be'erō'ō Ī'rīka werikapakiaki maikoribeyukate riapakiakapi marīra'arape. Ī'pōtēñarirakao ruṗuko'a, supabatirā Ī'pāpitarakabi bu'ya tuaeka wakaiki kimarape.* Supabatirā jiamarīa Tuṗarāreka jaika kiruṗuko'a upatikaja o'oji'aeka kimarape. Yaiupaka ūoiki imariṗotojo oso wāmeika upaka jo'baka ū'puiiki kimarape. Supabatirā león rijokope upaka simarape kirijokopea. Kajuyaiṗakiaka upaka ūoiki kiōñua kire ja'ataekaki kimarape. Supa imarī, “Yiruṗarikūmuarā ĩpi upaka miruṗabe. Tērītaka űima upaka mire űimarūjeyu. Supabatirā ritaja wejeareka imarā ṗo'imajare yijā'meika upaka nare mijā'mebe”, kajuyaiṗakiaka upaka ūoikite kire ārāpe. ³ Ī'rō kiruṗuko'arā matārīberijīkarō'ōjīrā jo'baka kāmimirāka yayaeka sareka imarapaka. I'supaka imariṗotojo “¿Dako baaerā kireyatiyaberika jee?”, āṗaraka rīkimarāja ritatojo wejeareka imarā kire yi'ririjayurāte imarape. ⁴ Supabatirāoka, kajuyaiṗakiaka upaka ūoikite jiyiṗuṗayeebaraka ṗo'imajare imarape, werikapakiakite kijā'merūkia kija'atamaka. I'supakajaoka werikapakiakite jiyiṗuṗayeebaraka ikupaka narāpe:

—Maki apika Ī'ī rō'ōjīrā imaki imabeyuka, supa imarī marā ṗitā'muareka kire tērīwārūberijīrā,— āṗaraka ni-marape.

⁵⁻⁶ “Yi'i Ī'rīkaja imaki tērīwa'ribaji imatiyaiki. Maki apika űima upaka imabeyuka”, werikapakiakite ārāpe. I'supaka āṗaraka, “Tuṗarāte ima upaka imaki yi'i”, ba'iaja āṗaraka kimarape, “I'supaka jaibekaja mimabe”, Tuṗarāte kire ārībepakā'ā. Supa imarī maekarakakuri wejejē'rāka aṗejē'rā űe'metājirō'ōjīrā “Tuṗarā, kika

* 13:1-2 Los diez cuernos coronados representan diez reyes.

imarã, kimarõ'õ oka waɸamarĩa ima”, ãɸaraka ba'iaja ɸo'imajare jairuɸutabaraka kimarape. ⁷ I'suɸakajaoka Tuɸarãte ã'mitiripẽairãte tẽrãɸaki kimarape. Suɸabatirã ritatojo wejeareka imabayurãte jã'merimaji kijarape, “Jẽno'o, ba'iaja nare mibaa'si”, Tuɸarãte kire ãribeyukaji simamaka ruɸu. ⁸ Ritatojo wejeareka imarãɸarã ima uɸatipãnakaja kire jiyiɸuɸayeeirã oyiaja jarãɸarã. Oveja weiwa'yua uɸaka imaki, najããekakite rikarãɸapũñurã nawãmea o'oberikarã nimarape. Ika wejea Tuɸarãte ɸo'ijiaerã baaeka ruɸubajirã “Irã nimarãñu yire yi'riwa'ri õñia imajiparũkirã”, ãrĩwa'ri nawãmea kipãpera ɸũñurã Jesúre o'otikarã nime.

⁹ Tuɸarãte bojaika mija õrĩwaɸu'atariyaɸaye'e jia samija ã'mitipe:

¹⁰ “Yirirã imawa'ri Cristore na'mitiripẽamaka wẽkomaka imariwi'iarã ĩrãrimarãre ne'ewa'rirãñu”, Tuɸarãte ãñua uɸakaja naro'si simarãñu. I'suɸakajaoka “Aɸerimarã najããrũkirã nime”, kẽñu uɸakaja naro'si simarãñu.

Suɸa simamaka yirirã imarĩ, i'suɸaka jũariɸotojo, raka-jepããeka mija imabe. Suɸabatirã, yire mija yi'yua ja'atabekaja mija imabe.

Aɸika weriki maikoribeyu uɸaka ĩoiki ka'iakaki

¹¹ I'sia be'erõ'õ aɸika weriki waɸuju ko'torõ'õɸiji ka'iaɸi kiwarãrikamaka ñiarape. ĩ'ɸabi waka yabirĩjaka oveja weiwa'yua waka uɸaka wakaiki imariɸotojo, kajuyaiɸakiaka jairãpaka uɸaka kijairape kiro'si. ¹² Mamarĩkaki werikãɸakiaka kãmimirãka yayaekakite jã'merãpaka uɸakaja kibaarape. Suɸa imarĩ jiyiɸuɸaka ritaja ɸo'imajare kire yi'yaokaro'si kibe'erõ'õjĩ etarãɸakite kiro'si ba'iraberape. ¹³ I'suɸaka mamarĩkakiro'si ba'irabewa'ri maikoribeyua uɸaka

kibaaroyirape. Ā'mitirikōrĩ je'e, ikupaka pariiji kibaaroyirape: Po'imajare ĩaika wājītāji þeka jū'rēika ĩmipi kiña'aroyirape. ¹⁴ I'supaka mamarĩkakite jeyobaairokapi ba'irabewa'ri ritatojo wejeareka imarā þo'imajare kipakirape. I'supaka nare kipakimaka, “Tuþarā upakaja imaki kime”, mamarĩkakireka ārĩþupajoirā najarape. Mamarĩkaki matāriberijika upaka kāmia yayaeka mirāki jērāka þo'imajare kibaapo'ijiarūjerape. I'supaka kibaarape “Ba'itakaja þo'imajare þakibekaja mimabe”, Tuþarāte kire ārĩberapakā'ā. ¹⁵ I'supaka Tuþarāte kire ārĩberapaka simamaka, mamarĩkaki jērāka kiyiatarūjerape. Po'imaja upaka jaika sakijarirūjerape. I'supaka imawa'ri, “Yire jiyiþupaka ōrĩbeyurā, jāārūkirā oyiaja imarāñurā”, ārĩwa'ri sajairape. ¹⁶ Toþi imaraparā upatireje mamarĩkaki wāmea kio'oþi'arūjerape. Ī'rārimarā napitaka ritapē'rōtorā, aþerimarā nakū'arā kiwāmea o'oþi'aekarā nimarape. Imatiyarimaja, imatiyabeyurōoka, rĩkimakaja niñerū rikairā, wayuoka baairā, jia napupayariji imarāteoka, aþerāte napoyarā upakaja ba'irabeþijirimajareoka ni'ioka jariwa'ririmarāja mamarĩkaki werikapakiaki wāmea kio'oþi'arūjerape. ¹⁷ Sawapa wapaþijirika nari'kako'omakaja kiwāmea o'oþi'aberikarāte nayapakoperapaka ĩjirika kijājibaarape. I'supakajaoka simarape kiwāmea o'oþi'abeyurā niñerū tōþoerā ba'irĩjia ĩjirika imaberapaka. Kire ĩawārūrũkia kopakaja kiwāmea, supabatirā kinúmero simarape. ¹⁸ Kiwāme kopakaja simarape 666. Po'imaja wāmea ārĩrika simarape samarĩjikareka. “I'supaka ārĩrikopakaja sime”, ārĩwārũokaro'si jia samija ĩawārũbe.

14

Oveja weiwa'yua upaka imaki, kirirā ciento cuarenta y

cuatro mil rakamarãḗpitiyika imarapaki

¹ I'supaka simarapaka be'erõ'õ Sión wãmeika p̄sipemarã Oveja weiwa'yua upaka imakite r̄ikamapakã'ã ñiarape. Ciento cuarenta y cuatro mil rakamarã p̄o'imajare kika imarape. Nakũ'arã kiwãmea, Kipaki wãmeaoka nareka o'ojĩ'amo'mekarã nimarape. ² Sabe'erõ'õjite mabo'ikakurirõ'õpi ikupaka sokaarikorape ate. Āta jājia okaayu upaka, w̄ipoa jājia p̄aika upaka, supabatirã r̄ikimarãja ar̄pa birebaraka nimarõ'õ upaka sokar̄ikamarãpe. ³ Botarakamarã maikoribeyu uparã, supabatirã veinticuatro rakamarã pakiarimarã ip̄ire ruḗparapaka wãjitãji imaraparã. Nawãjitãji ciento cuarenta y cuatro mil rakamarã mamaka baya koyabaraka imaraparã. Nirã aḗerã imaberaparã nabayakoyarapaka õñurã. Ritatojo wejeareka imarãte Satanãre jā'merũkiareka waḗu'rikarã nimarape. ⁴ Waḗuju rõmitika baariwã'imarĩbeyurã upaka imarika p̄upajoairã, waḗuju ima jiyip̄upayeebeyurã imarĩ, Tuḗarãte takaja jiyip̄upayeeirã nimarape. Supabatirãoka Oveja weiwa'yua upaka imakite a'yu upakaja, kika a'ririjayurã. Ritatojo wejeareka imaraparãre ĩatirã kirirã, Tuḗarãrirãoka nimaerã ba'irokareka mamarĩ kitããekarã nimarape. ⁵ Supa imarĩ ĩ'rĩkaoka pakirimaji imaberapaki naka, Tuḗarãte ĩaika wãjitãji p̄aremarirã nimarape.

*Maekarakamarã ángelrãka Tuḗarãte bo-
jawaḗu'atajirimaja*

⁶ Sabe'erõ'õ ĩ'rĩka ángelte mabo'ikakurirõ'õrã wiḗpakã'ã ñiarape. Iki imarapaki, “Kimakipi ar̄iwa'ri p̄o'imajare õñia imajip̄arũkia Tuḗarã ja'ataikaki”, majaroka o'ariba'imarĩa añua bojarimaji. Ritaja ka'iareka dikaoka jariwa'ririmarĩa, supabatirã p̄o'imajatata jariwa'ririmarĩa, noka imabayu upakaja jairã, supabatirã

ritaja wejeareka imarāte sabojarimaji kimarape. ⁷ Supa imarī ikupaka jājirokapi kijaikorape:

—Ritaja ima tērīwa'ribaji imaki Tuparāte imamaka, sapi ārīwa'ri kire mija jiyipupayeebe. I'supaka ñañu po'imajare ba'iaja baaika wapa jēñerūkirimī seyaika simamaka. Tuparā imaki wejepema, ka'ia, riaka, okoa jurupojaiyeikaoka baaekaki. I'supaka baaekaki kimamaka jiyipupaka kire ōrīrūkīrā mija ime,— ángelte ārīkorape.

⁸ Sabe'erō'ō apika ángelte wirapaka ñiarape. Ikupaka kijaikorape:

—Babiloniawejea, supabatirā sareka imarāte ba'iaja baaripareareka Tuparāte sariatarape. Babilonikarā ba'iaja ritatojo wejeareka imarā Tuparāte naja'ataokaro'si baata'airā imaraparā,— ángelte ārīkorape.

⁹⁻¹⁰ I'sia be'erō'ō apika ángelte ñiarape. I'kioka ikupaka jājirokapi jaikorapaki:

—Werikapakiakite jiyipupayeeirā, supabatirā kijērāka nabaapo'ijiarapakite jiyipupayeeirāoka, kiwāmea napitakarā, nakū'arā o'oji'arūjekarāte boebariwa'ri Tuparāte ba'iaja nare jūarūjerāñu. Mía je'e, i'supaka nimamaka sawapa azufre peka jū'rēirō'ōrā ba'iaja jūarī na'rīrāñu. Tuparārīrā ángelrākare ĩarāka wājītāji, supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imakite ĩarāka wājītājioka, ba'iaja najūarāñu. ¹¹ Ba'iaja nabaeka pareaja nare joerāka ūmakaka pūri tiyirūkimarā imarāka. I'supaka werikapakiaki upaka imarapakite jiyipupaka ōñurā, supabatirā kijērāka baaekaoka jiyipupayeeewa'ri kiwāmea o'oji'aekarā ba'iaja jūajiparāñurā,— kērīkorape.

¹² I'supaka simamaka, Tuparārīrā, kijā'meika yi'paraka Jesúreoka yi'rīrijayurā imarī, kire yi'rīrija'atarimarā sime naro'si.*

* 14:12 Posiblemente este versículo es un comentario de Juan al oír lo que dijo el ángel.

¹³ I'sia be'erō'ō mabo'ikakuriṗi ikupaka yire sārīkorape:
—Mire yibojaika mio'obe. Maipamaki Jesúre
yi'riri'ija'atabekaja reyaekarā, jījimaka mija imabe, —
yire sārīkorape.

I'supaka sārīkorapaka ā'mitiritirā, ikupaka Espiritu
Santore ārīkorape:

—Rita sime, i'supakatakajaoka simarū. Ka'wisi
be'erō'ō naba'iraberijayua ja'atatirā, najērītārāñu.
Mabo'ikakurirā neyarāka ꝑoto, ba'iaja jūaekarā
imaripotojo kiyapaika upakaja jia nabaaeke oñuka imarī,
jia sawapa Tuparāte nare baarāñu, — Espiritu Santore
ārīkorape.

*“Ritatojo wejeareka imarāte ba'iaja baaeka itirā,
wēkomaka nare mibaabe”,* ángelte ārīkorape

¹⁴ I'tojirā oko ūmakaka boia ima ꝑemarā ꝑo'imaji upaka
imakite ruꝑamaka ñiarape. Orokaka baaeka bu'ya tu-
aekaki sara oꝑika rikaiki kimarape. ¹⁵ Torājirā mae,
apika ángel Tuparāte jiyiꝑupaka oñriwi'iaꝑi kiꝑopakā'ā
ñiarape. Oko ūmakapemarā ruꝑarapakite jājirokapi
ikupaka ārīkorape:

—Kopakaja ka'iareka ima oterikia rabaerā baaika mae,
supa imarī sata'tepatetirā same'epatabe, — kire kērīko-
rape.†

¹⁶ I'supaka kēpakā'ā ā'mitiritirā, ta'tepatetirā oko
ūmakaka ꝑemarā ruꝑarapakite se'erape.

¹⁷ I'sia be'erō'ō, imirā Tuparāte jiyiꝑupaka oñriwi'iaꝑi
apika ángelte ꝑorape ate. I'kioka sara oꝑika rikarapaki
kiro'si. ¹⁸ I'sia be'erō'ō, apika ángel, joejiritērīa iarīriri-
maji, apika ꝑō'irā ke'pakā'ā ñiarape. Topi mae oꝑika sara
rikarapakite jājirokapi ikupaka kērīkorape:

† 14:15 La primera cosecha puede ser la recogida de la gente rebelde para castigarla, o posiblemente es la recogida de los creyentes para rescatarlos.

—Ka'iareka ima iyaka rēñua mae. Supa imarĩ mis-ara oþikapi sata'tetirã same'ebe, — kire kērĩkoþakã'aja ña'mitirape. (Kire na'mitiripeberika wapa Jesúre nare jēñerãñu ārĩrikopakaja simarape i'supaka baarika).[‡]

¹⁹ I'supaka kēpakã'ã ã'mitiritirã, kisarapi ka'iareka imarapaka oterikia ta'tepatetirã ke'erape. Se'etirã, sokoá bikerükirõ'orã sakitaarape. “Po'imajare ba'iaja baaika ïatirã jimarĩa ba'iaja Tuparãte nare jũarũjerãñu”, ārĩrika upaka sime i'sia. ²⁰ Supa imarĩ weje a'riwa'rirã iyaka narĩ'kapa'serape. Sanarĩ'kapa'semaka riaka upaka sajururape riwea. Supabatirã trescientos kilómetro rõ'õjĩrã yoerã sajururape. I'supaka baawa'ri kawaru wã-mujã'ãrõ'õjĩrã ikiria saarape.

15

Ĩþotēñarirakamarã ángelrãka ba'iaja þo'imajare jũarũkia rikarimaja

¹ I'sia be'erõ'õ mabo'ikakurirõ'orã aþea maikoribeyua imatiyaikakaka ñiarape. Ángelrãka ĩþotēñarirakamarã narakakaja ba'iaja þo'imajare jũarũkiakaka narikarape. Jimarĩa þo'imajare boebariwa'ri, saþi þiyia ba'iaja Tuparãte nare jũarũjerãñu, “Ba'iaja nabaarijayua naja'atarũ”, ārĩwa'ri.

² Supabatirã riapakiaka jia waria okoika þeka jũ'rēika upaka ima rukubaka imaria simamaka ñiarape. I'siriarijerã rĩkimakaja þo'imajare rĩkajiyerape. Werikapakiaki upaka imaki, supabatirã kijērãka þo'imajare baaeka jiyiþupayebeyurã, supabatirãoka kinúmero jĩ'itabeyurã imarĩ werikapakiakite tērĩkarã nimarape. Supabatirãoka arþa Tuparãte nare ĩjika þariji narĩkajiyerape. ³ Saþi Tuparãro'si

[‡] 14:18 Esta frase es información añadida para ayudar los lectores entender la figura.

kiḵo'imajare imaruḵutarimaji imaroyirekaki, Moiséte bayakoyaireka mirāka bayakoyabaraka nimarape. I'supakajaoka Oveja weiwa'yua upaka imakite jiyipupayeokaro'si ikupaka nabayakoyarape:

—Tuparā, ritaja ima tērīwa'ribaji imaki imarī, ritaja ima pemawa'ribaji jītaka mibaaika ime. Jia wājirokapi meṅu upakaja jia oyiaja baaiki mime. Ī'rākō'rīmato ka'iareka jariwa'ririmarīa ḵo'imaja ritaja ĩḵamaki imajiparijayuka mime.

⁴ Yija ĩḵamaki, marā mire kīkibekaja, supabatirāoka mire jiyipupayeobekaja imabesarāñurā. Mi'i ĩ'rīkaja ĩ'rākurioka ba'iaja baakoribeyuka mima-maka, i'supaka nimarāñu. Ritatojo wejeareka mire yi'ribeyurāte jiaḵi miwēkomabaarāka ḵoto ritaja ḵo'imaja ima upatataja miḵō'irā rērīrāñurā mire jiyipupayeokaro'si,— bayakoyabaraka narape.

⁵ I'supaka bayakoyabaraka nimarapaka be'erō'ō mabo'ikakurirō'ōrā Tuparāte jiyipupaka ōrīriwi'iarā kima kuraraka wiritamaka ñiarape. ⁶ Torā Tuparāte jiyipupaka ōrīriwi'iaḵi ĩ'ḵotēñarirakamarā āngelrāka ba'iaja ḵo'imajare jūarūkia rikairāte ḵoḵakā'ā ñiarape. Jariroaka jia boia ka'imarīa jāātirā, wa'eyoka orokaka ōñimaki wājītājirō'ōjīrā jērāyua naji'arape. ⁷ Torājīrā mae ĩ'ḵotēñarirakato seroa orokaka baaeka botarakamarā maikoribeyu upaka imaraparākakite rikarape. Supa imarī ĩ'ḵotēñarirakamarā āngelrākare nimarakamakireje sakijimaka ñiarape. Kire yi'ribeyurā rīkimarāja ḵo'imajare imamaka, Tuparā, ōñia imajiparimajire boebayukaka ōñijīrika ḵururapaka sareka. ⁸ Seroa nare kījīrapaka ḵoto Tuparāte jiyipupaka ōrīriwi'iarā ūmakaka ḵururapaka. I'supaka sabaarape ritaja ima pemawa'ribajirā jītakiji Tuparāte ima beawa'ri. Tērīritakiji imakite torā imarapaka simamaka, i'supaka

simarape. Ī'potēñarirakamarā ángelrākare ba'iaja
 þo'imajare jūarūkia rikairāte saba'irabetiyibeyukaji
 ūmakaka torā þurumaka, makioka kākaberijirō'ō
 simarape.

16

*Tu*þarāte boebayuakaka ōñijīrika þururika seroareka
 ima

¹ Sabe'erō'ō *Tu*þarāte jiyipupaka ōririwi'iaþi ikupaka
 Ī'potēñarirakamarā jājirokapi ángelrākare sārīkorapaka
 ña'mitirape ate:

—*Tu*þarāte ĩaripe'yoirā þo'imajare ba'iaja jūaerā,
 seroareka mija rikaika ōñijīrika ka'iarā mija we'aña'tabe.
 I'supaka samija baabe, *Tu*þarāte boebayuakaka sarā ima
 simamaka,— sārīkorape.

² Topi mae mamarīkaki ángelte seroareka kirikarapaka
 ka'iarā kiwe'aña'tarape. I'supaka kibaarapaka þoto
 werikapakiaki jērāka nabaekakite jiyipupayeeirā, supa-
 batirā kiwāmea o'ojī'aekarāte naþo'iarā dajaka ā'mika
 kāmia nare þo'ijirapaka.

³ Kibe'erō'ōjī imarapaki ángelte seroapi kirikarapaka
 riapakiakarā kiwe'aña'tarape. Sakiwe'aña'tarapaka
 þoto, reyaekarā riweupakaja okoa jararapaka mae.
 I'supaka sabaamaka, riapakiakareka ima, ba'irījiaka
 ritaja jīrīpatarapaka.

⁴ Ī'þarā be'erō'ōjīkaki ángel seroapi kirikarapaka
 riakarā, supabatirā okokoþeapi þoyurō'ōrā
 sakiwe'aña'tarape. I'supaka kibaarapaka þoto riwearo'si
 okoa jarapaka saro'si mae. ⁵ Ángel okoa ĩarīrīrimajire
 ikupaka jaikorape:

—*Tu*þarā, jia wājirokapi meñu upakaja jia oyiaja baaiki
 mime. I'supakajaoka bikija imara'aekaki imar-
 ipotojo, maekakaoka imarijayuka mime. I'supaka

simamaka ɸo'imajare ba'iaja baaika ĩakoɸeka boe-bariwa'ri, ikupaka nare mibaayu:

⁶ Miyi'yurāte najāāmakā, jimarīa nariwea jururapaka. Supabatirā miro'si bojaĭjirimajare i'supakajaoka nabaarape. I'supaka baaraparā nimamaka okoa naro'si imabepakā'ā, “Riwearo'si jayuaja nukurū”, meñua jia sime,— kērīkorape ángel okoa ĩarīrīri-maji.

⁷ I'supaka kērīkorapaka be'erō'ō joeĭjiritērīa imarō'ōɸi ikupaka kire sayi'rikorape:

—Rita sime Tuparā, i'supakatakaoka sime. Yija ĩɸa-maki, ritaja ima tērīwa'ribaji imatiyaikiji mime. Ritaja ĩawārūiki imarī, ɸo'imajare ba'iaja baaeka imarō'ōjīrāja jiirokapi nare sawaɸa jēñeiki mime, — sārīkorape toɸi.

⁸ Maekarakamarā be'erō'ōjīkaki ángel seroapi kirikarapaka aiyakarā sakiwe'aña'tarape. I'supaka kibaarapaka ɸoto aiyapeka jājia ɸo'imajare joerapaka. ⁹ I'supaka kibaarapakapi oobaraka ba'itakaja ɸo'imajare jūarape. I'supaka nare sabaako'omakaja, ba'iaja nabaaike ja'atabekaja nimarape. Supabatirā kijā'merapakapi ritaja ba'iaja jūawa'ri Tuparāte jiyiɸuɸayeerika ɸo'imajare yaɸaberape. I'supaka imawa'ri kire jiyiɸuɸayeerikorapakaja ba'iaja Tuparāreka jaibaraka nimarape.

¹⁰⁻¹¹ Botarakamarā be'erō'ōjī imarapaki ángelte, ikupaka baarape: Werikapakiaki jā'meruparikūmu ɸemarā seroareka kirikarapaka kiwe'aña'tarape. I'supaka kibaarapaka ɸoto jā'mebaraka kimaraparō'ō neiñamita'rapaka. I'supaka imawa'ri ritaja nare sayi'amaka marā baaberiwa'ri narērōkaka ɸariji nakukurijarape. I'supaka imariɸotojo ba'iaja nabaaike

ja'atabekaja, Tuḡarā, mabo'ikakurirō'ōrā jā'merimajireka ba'iaja jaibaraka nimarape.

¹² Īrāpitarakamarā be'erō'ōjīte imarapaki ángelte seroapi kirikarapaka riapakiaka Éufrates wāmeiriarā sakiwe'aña'tarape. I'supaka kibaamaka riaka sarekaja pōḡorapaka. I'supaka sajarape jā'ātika pē'rōtopi i'taraparā ĩparimarāre nasurararākapitiyika nawaata'yaokaro'si.

¹³ I'supaka simarapaka be'erō'ō Satanáríka ima maekarakamarā ĩparuka upaka ĩoika ĩiarape. Īrīka imarapaki kajuyaiḡakiaka upaka ĩoiki rijokoḡeapi ḡorapaki. Apika ĩparuka ḡorapaki werikapakiaki rijokoḡeapi. Apika ĩparuka imarapaki weriki waḡuju ḡakibaraka, “Tuḡarāro'si bojaĭjirimaji ĩnime”, ārāpaki rijokoḡeapi ḡorapaki. ¹⁴ Īrā maekarakamarā Satanáríka ima ĩparuka upaka ĩoirā imaraparā maikoribeyua baabearimaja. I'supaka simamaka ritatojo wejeareka imarā ĩparimarāte, nasurararākapitiyika ĩrīka jariwa'ririmarā narērīrūjerape. Tuḡarā, ritaja ima tērīwa'ribaji imaki, ḡiyia ḡo'imajare ba'iaja baaika waḡa kijēnerārimi seyarāka ḡoto ḡitā'mua ḡo'ijataokaro'si torā na'rape. ¹⁵ “Yire mija ā'mitipe”, Jesucristore ārīkorape: “'I'tojīte mawi'iarā kareba'arimajire etarāñu’, mija ārīwārūbeyu mijaro'si ima upaka sime yetarūkia saro'si. Yetarūkia ta'abaraka yiyapaika upakaja baabaraka imatikaja imarāñurā ḡuri jĭjimaka imarāñurā. I'supaka imarā imarī, rakajetikaja najariroaka jāātīkarāja imarā upaka nimarāñu. I'supaka imarāñurā ḡuri jariromarā imawa'ri aḡerā wājitāji i'yopi'ribeyurā upaka nimarāñu”, kērīkorape.

¹⁶ Supa imarī Satanáríka ima ka'iareka imarā ĩparimarāre narērīrūjerārō'ō Harmagedón wāmeika sime boarikarō'ō Hebreo okapi.

¹⁷ Piyika ángel seroapi kirikarapaka wapuko'torō'ōrā sakiwe'aña'tarape. I'supaka kibaarapaka poto Tuparāte jiyipupaka ōririwi'iarā kiruparikūmua imarō'ōpi ikupaka jājirokapi sajaikorape:

—Kopakaja satiyiyu mae,— sāririokaabayurape.

¹⁸ I'supaka sārikorapaka tiyiwa'raparō'ōjite wīpoa yaataira'katirā, paarapaka. Supabatirā werika okaaribaraka ka'ia jājia iyirapaka, sareka po'imajare imaeka poto siyika pemawa'ribajirā. ¹⁹ Siyirapakaka i'rātiji Babiloniawejea imakoperapaka maekarakaweje upaka sajarirīkarape. I'supakajaoka ritaja wejeareka imakopeika wejea riripatarapaka. Babiloniakarā ba'iaja nabaaike ye'karibeyuka imarī, nare boebariwa'ri ba'itakaja napareareka Tuparāte nare jūarūjerape. ²⁰ I'supakajaoka ka'ia iyimaka jūmurika, supabatirā pusia riripatarapaka. ²¹ Supabatirā imipi okojiyia cuarenta y cinco kilos rō'ōjirā ima jūjirapaka. I'supaka jūjirapaka nare pa'semaka jimarīa ba'iaja Tuparāreka jaiabaraka po'imajare imarape.

17

Werikapakiakite, rōmoka imaeka

¹ Supabatirā i'pōtēñarirakamarā ángelrāka seroa rikaraparākakite yipō'irā etarape. Topi mae ikupaka yire kērāpe:

—Ō'ōrā mi'tabe, rikimaka riamakairō'ōrā ima ba'iaja baariwejea, sakaka mire yibojaerā baayu. Mia je'e: Ritaja imirījaka wā'imarītiyaiko upaka sareka imarā ni-mamaka, Tuparāte ba'iaja nare jūarūjerāñu. ² I'supaka i'sia wejeakarāre ba'iaja nare baaruputamaka, ritatojo wejeareka imarā iparimarāre ba'iaja naka baarape. Imirījaka wā'imarīrirōmote ba'iaja nare baaruputaeka imarī,

ikupaka nimarape i'sia wejeakarā: Waɸuju imaja jiy-
ipupaka ðñurā imarī, ritatojo wejeareka imarāte jiy-
ipupaka sanoñaokaro'si maerumajaka upaka nare ni-
marūjerape,— ángelte yire ārāpe.

³ I'supaka yire kērāpaka ɸoto Espíritu Santore
jeyobaaikape ārīwa'ri ikupaka yire sabaarape: Ī'rika
ángel ɸo'imajamatorā yire e'ewa'rapaki. Torā eyatirā
werikapakiaki jū'aka imarapaki ɸemarā rōmore
roɸamaka ñiarape. Tuparāte jaiyuyetikakaka wāmea
o'oeka kireka jī'ijiyerapaka. Supabatirā ĩ'ɸotēñarirakao
rupuko'a, ĩ'ɸapitarakabi wakaiki kimarape. ⁴ Kosaya
iyayapea upaka ĩoika, supabatirā jū'aka imarapaka.
Supabatirā rikimakaja, orokaka, supabatirā āta
wapajā'rīakaka, ɸerlas wameikakaka baaekaoka
kojiioka koɸo'iareka imarapaka. Supabatirāoka
ikupaka seroa orokaka baaeka ɸururika: Noñu
upakaja ɸupajoatirā dajaitakaja nabaaeka waɸuju
imaja kojyiyipupayeerijayua, supabatirāoka ba'itakaja
kowā'imañua korikarape. ⁵ Ikupaka ārīrikopakaja
kokū'arā majērāko'abeyua wāmea o'ojī'aeka imarapaka.
Ā'mitirikōrī je'e: “Babiloniawejea”, añua simarape
kowāmea. “Ritajaka ba'iaja baawā'imarīrimajare
wārōrimajo imarī, napako upaka koime. Supabatirā ritaja
ba'ia Tuparāte yapabeyuakaka ɸo'imajare wārōrimaja
Babiloniawejeakarāre ime”, ārīrika simarape kokū'arā
o'ojī'aeka. ⁶ Kore ñiawārūmaka, ikupaka koimarape:
Iyaokoa ukutirā wejabiyuko upaka koimarape.
Tuparārīrā, supabatirā kirika bojariroka yi'riwa'ri
bojarimajare najāārāpaka riwea kopakaja simarape
i'sia iyaokoa. I'supaka koimamaka marākā'ā ārīberijika
yijarape.

⁷ I'supaka ñimamaka, ikupaka ángelte yire bojarape:

—¿Dako baaerā i'supaka mime? Rōmo miako'oko,

“Ikupakaro'si simekã'ã”, meriwãrũokaro'si mire sayibojawapu'ataerã baayu. Supabaturã werikapakiaki i'potẽnarirakao rupuko'aiki, i'pãpitarakabi wakaiki kore e'ewa'pakã'ã miako'oki, “Ikupakaro'si simekã'ã”, jia meriwãrũerã i'paba'iwã'taja mire sayibojawapu'ataerã baayu. ⁸ Werikapakiaki miako'oka bikija õña kimarape ruðu. Iमारिपotojo maekaka þuri kimabeyu. I'supaka simako'omakaja torã kime moribeyu þoto koþea tiyibeyurõ'õþi þorira'atirã kimarãnu. I'supaka kibaamaka iatirã, jimarãa ritatojo wejeareka imarãte þupatarãnu. I'supaka imariþotojo sabe'erõ'õþi þuri Tuparãte kire riatarũkirõ'õrã ke'rirãnu. Kipapera þũnurã Tuparãte nawãmea o'oberikarã nime werikapakiaki upaka imakite iatirã þupatarũkirã. Ika wejea kiþo'ijiaerã baaeka ruþubajirã kipapera þũnurã Tuparãte o'oeka, “Ikarakamarã nime õña imajiparũkirã”, arãwa'ri sakio'oeka.

⁹ Sarekaja ã'mitiriwãrũikiro'si þuri õrĩrũkia sime. I'potẽnarirakao rupuko'aiki miako'a i'potẽnarirakabi þusi upaka sime. I'supakajaoka koime rõmo sapemarã ropako'oko. Aþeroke i'potẽnarirakamarã iþarimarã upaka sime kirupuko'a. ¹⁰ I'supaka simako'omakaja i'rãpitarakamarã nime iþarimarã bikija reyaekarã. Nabe'erõ'õ tuikaki imaki maekaka þo'imajare jã'merijayuka. Kibe'erõ'õjĩ imarũkika þuri õibeyukajika ruðu. Namajĩ þuri matikurijĩkaja þo'imajare kijã'mekoperãnu. I'supaka imariþotojo Tuparãte arĩrãka upakaja kiro'si simarãnu. ¹¹ Werikapakiaki imaroyirekaki, maekaka þuri õña imabeririþotojo ñamajĩ þuri nabe'erõ'õ þiyia jã'merimaji kimarãnu. I'potẽnarirakamarã jã'meka mirãrãte jã'meka upakaja jã'merimaji kimarãnu. I'supaka ba'iaja kibaarãka be'erõ'õþi þuri Tuparãte riatarũkikaro'siji kime.

¹² Ī'p̄apitarakabi waka miako'a, ĩ'p̄apitarakamaki ĩ'parimarā upaka ima. I'supaka simako'omakaja, p̄o'imajare jā'meũ'mubeyukajirā nime ruḡu. Ñamajĩ werikapakiakika jā'merũkirāro'si nime. I'supaka baarimaja imariḡotojo ñoaka jā'mebaraka nimabesarāñu. ¹³ Ī'p̄apitarakamarā imariḡotojo ĩ'rĩka ta'iarāja p̄upajoairā nimarāñu. I'supaka imarā imarĩ, “Miyapaika upakaja mibaarika yapawa'ri mikaja mire jeyobaabaraka yija imarāñu”, werikapakiakite narĩrāñu. ¹⁴ I'supaka imawa'ri Oveja weiwa'yua upaka imakika najĩrĩrāñu. Supa simako'omakaja nare kitĩrĩrāñu. Supa imarĩ aḡerā imatiyarimaja tĩrĩwa'ribaji imaki imarĩ supa kibaarāñu. Supabatirā ĩ'parimarātarā imarā ĩ'p̄amaki kime. Oveja weiwa'yua upaka imakika imarā Tuparāte wā'maekarā imarĩ, kire ye'karibekaja kiyapaika upakaja baarijayurā nime, — ángelte yire ārāḡe.

¹⁵ Ikuḡaka aḡea ángelte yire bojarāḡe:

—Rõmore ruḡairõ'õrā, rĩkimakaja ima riamaka miako'a, p̄o'imaja koḡakaja riamaka ime. Supa imarĩ ĩ'rā wejekarā jariwa'ririmarĩ, ĩ'rātata p̄o'imaja p̄āwa'rimarĩ, supabatirā naka'iareka imabayurā upatataja sime miako'a. ¹⁶ Ī'p̄apitarakamaki ĩ'parimarā werikapakiaki upaka imakika miako'orā, rõmore ĩ'ariḡe'yorimaja nime. Supa imarĩ ba'iaja kore baawa'ri, ritaja koba'irĩjia ē'matirā jariromarĩko kore naja'atarāñu. Supa imarĩ kore jāātirā, kori'ia ba'aḡuatirā, koũ'a p̄uri ḡekarā najoeriatarāka. Iko rõmore ima upaka ima weje simamaka i'supaka sanariatarāñu.* ¹⁷ I'supaka i'sia wejeakarāre nabaarāñu kip̄upajoaika upakaja Tuparāte nare baarũjemaka. Supabatirā ĩ'rĩka ta'iarāja p̄upajoawa'ri werikapakiakite niḡamaki

* 17:16 Esta frase es información añadida para ayudar los lectores entender la figura.

nimarūjerāñu. Suḡa imarĩ kiyapaika uḡakaja kire najeyobaarāñu, “Kopakaja sajē'rāka ñarĩkarā seyayu mae”, Tuḡarāte ārĩrāñu rō'ōjĩte. ¹⁸I'ko rōmo miako'oko ba'itaka wejea kopakaja koime. I'suḡaka simamaka tokarā ĩḡarimarā aḡea wejeakarā ĩḡarimarāte jā'merimaja imarā,— ángelte yire ārāḡe.

18

Babiloniareka imaekarāte ba'iaja jūaeka

¹I'suḡaka simarapaka be'erō'ō mabo'ikakurirō'ōḡi ángel jā'merimajite ruirā'amaka ñiarāḡe. Jājia ya'tariki imarĩ, ka'ia ritatojo kiyaaboarāḡe. ²I'tojĩrā mae, jājirokapi ikupaka kēřĩkorāḡe:

—Babiloniawejea ririrūkiaro'si sime. I'suḡakajaoka sareka imakopeirāte ḡurirāñu. I'suḡaka baawa'ri Satanárika ima wejea, suḡabatirā ritaja wiriba'ia, ba'irĩji dajaka wejearo'si sajarirāñu.

³Mia, ikupaka baarijayurā nimarāḡe: Babiloniakarā ba'iaja baarirōmo uḡaka imarĩ, ritatojo wejeareka imarāte waḡuju imaja jiyiḡupaka ōñurā najayaokaro'si nare sīawejabarijayuko koime. Suḡa imarĩ ritatojo wejeareka imarā ĩḡarimarā ba'iaja koka nabaarāḡe. I'suḡakajaoka aḡerō'ōkarāreka ba'irĩjia waḡajā'rĩakaja yapatiyawa'ri, sanawaḡaijirāḡe. Suḡa imarĩ ritatojo wejeareka waruomarāre řĩkimakaja niñerū tōḡoirā najarāḡe,— ángelte ārāḡe.

⁴I'suḡaka kērāḡaka be'erō'ō mabo'ikakurirō'ōḡi ikupaka Tuḡarāro'si sārĩkorāḡe:

—Yire ā'mitiripēarijayurā, i'sia wejearā mija ima'si. I'suḡakajaoka ba'iaja nabaarapaka uḡaka baabekaja mija imabe, ba'iaja najūarapaka uḡaka mija jūakoreka.

⁵ Tokaräre ba'itakaja baarijaparaka ima kopakaja ñiarũñaayu,— kiro'si sãrĩkorape.

⁶ I'supaka simamaka boebariwa'ri ba'iaja baarimajare riatarũkiräte ikupaka sãrĩkorape:

—Aperäte ba'iaja nabaarapaka simamaka, sapemawa'ribaji ba'iaja nare mija baarãñu.

⁷⁻⁸ Mia je'e, rĩkimakaja dako jariwa'ririmarĩaja rikairã nime. “Imatiyairã maime”, arĩpupajoairã imarĩ, nayapaika upakaja nabaarijayu. I'supaka nabaarijayu ko'apitorõ'õjĩrãja ba'iaja nare mija jũarũjebe. “Jã'merimaja rõmijã maime. Natĩmirã nare reyatapamaka ba'iaja pupayurã upakamarĩa maime”, arĩpupajoairã nimako'omakaja, i'rãrimi tokaräre ba'iaja jũarãñu. Supa imarĩ reyairã, kësia jũarũkirã, supabatirã aperã ba'iaja puparirikarekaja imarãñurã riomaka imawa'ri. Supabatirã nawejea oorãka. Ika ñañu ritaja i'sia wejeareka imaräte yijoeriatarãka simamaka. I'supaka ñañu ritaja ima tẽriwa'ribaji yirikapi sayibaarãka simamaka, — Tuparãro'si sãrĩkopakã'ã ña'mitirape.

⁹ —I'sia wejea ooripakã'ã ãtirã, jimarĩa apea ka'iareka imarã iparimaräre ba'iaja puparirãñu, “Nimamaka dako jariwa'ririmarĩaja yija yapaika upakaja naka yija baakoperoyirape”, aparaka. I'supaka iparimaräre arĩrãñu Babiloniakarãka ba'iaja baarijeyoarika mirãrã.

¹⁰ I'supaka simako'omakaja Babiloniakarãka ba'iaja jũarika yapaberiwa'ri ñoakurirãja natuirãñu. Topi oparaka ikupaka narĩrãñu:

“¡Aya! Jimarĩa jo'baka wejepakiaka imaripotojo sooriyu. Ritaja ima aperiveje bo'ibajirã imatiyairõ'õ simakoperape. I'supaka simako'omakaja tokaräre ba'iaja baaripareareka ikuparõ'õpiji i'supaka

Tuṕarāte sabaayu”, nawejeareka imabayurā
īparimarāre ārīrāñu.

¹¹⁻¹⁴ I'suṕakajaoka oro, ṕlata, āta waṕajā'rīa, ṕerlas, sayapāia waṕajā'rīakaka*, suṕabatirā jia jiiṕisia jāiakakaka yaṕua waṕajā'rīa ima, marfilkaka nabaaeka, ṕeruakaka, suṕabatirā broncekakaka nabaekakaka, ayabaka, suṕabatirā jiiṕisia naṕo'ia imaerā iyebaka naṕukerūkia, suṕabatirā canela, ba'irījia ba'arika rukerūkia jiiṕajia jīsika, iyaokoa, iyebaka yo'aba'arūkia, trigo, trigo já oyeka, naṕoyarā, wa'ibikirāwēkoa, oveja, kawaru, suṕabatirāoka kawaruṕi tūrūrūki uṕaka na'ririṕayuaoka, ritaja ō'ōrā yija bojaekarakaba'i Babiloniakarāre e'etoparaka imakoperoṕirape. I'suṕaka simamaka īakopeka ritaja waruaka nare ījirimaja mirārā oribaraka nimarāñu. I'suṕaka nimarāñu ritaja narikakopeika ṕuṕajoawa'ri, “No'orā aṕekurioka sayija ījibesarāñu mae. Jáakaka nayapakoṕeroṕirapaka, suṕabatirā ritaja ba'irījia waṕajā'rīa narikakoperoṕirapaka ṕitiyika naririwa'yu mae, aṕekurioka sanarikaerāmarīa”, narīrāñu.

¹⁵ Suṕa imarī Babiloniarā ba'irījia ījiritirā rīkimakaja niñerū tōṕokoṕeka mirārā, soorāñurīmi yoepi oribaraka nimarāñu, “Naka ī'rātiji ba'iaja torā yija júaa'si”, ārīwa'ri.

¹⁶ Topi imatirā ikuṕaka ba'iaja ṕuṕaribaraka narīrāñu:

“¡Aya! Ba'itakaja sabaayu Babiloniawejea. Rōmo jiyurita imakote ima uṕaka imaweje simakoperoṕirape. Suṕabatirā sayapāia waṕajā'rīa iyayapea īoika suṕabatirā jū'aka jāātirā, rīkimakaja kojiioka koṕo'ireka imarapaka, orokaka baaeka, suṕabatirā āta waṕajā'rīakaka baaeka, ṕerlas wameikakaka baaeka uṕaka imaweje simakoperoṕirape.

* 18:11-14 Telas de lino fino, seda, de color púrpura y rojo

¹⁷ Supabatirãoka ritaja narikakoꝑeroiyirapaka ñojimarĩji oopataika”, ba'irĩjia torã ijikopoeroyikarãte arĩrãñu.

Waꝑuru iꝑarimarã, naro'si ba'iraberimaja, supabatirã waꝑuruꝑi waruaka e'ewa'ritirã ijirimaja ñoakurĩpi i'supaka imarãka iañumarãñurã. ¹⁸ I'supakajaoka

ate, Babilonia oobaraka jimarĩa sũmakapupakã'ã iawa'ri pañebaabaraka ikupaka nakasererãñu: “I'siweje imaroyiraparo'õjĩrã ima weje imabeyua mae”, narĩrãñu.

¹⁹ Tẽrĩrikaja ba'iaja ꝑuꝑariwa'ri narupuko'areka ka'ia napearãñu. I'supaka baatirã pañebaabaraka ikupaka narĩrãñu:

“¡Aya! Ba'itakaja sabaayu Babiloniawejea imakopoeroyirapaka. Waꝑuru jo'baka rikairã sapi waruaka torã e'ewa'paraka nare ijitirã, rikimakaja niñerũ tõꝑokopoeroyiraparã. Ñojimarĩji soopatayu mae”, narĩrãñu waꝑurureka imarã,— mabo'ikakurirõ'õpi Tuparãro'si sãrĩkorape.

²⁰ Torãjĩrã ikupaka sajaikopakã'ã ña'mitirape ate:

—I'sia wejea oopatamaka iatirã, jĩjimaka mija imabe mabo'ikakurirõ'õreka imarã. Kirika bojariroka mija bojaerã Cristore pũataekarã, Tuparãte nare añua bojaĩjirimajaoka, supabatirã Tuparãte y'i'yurã upatiji jĩjimaka mija jape. I'supaka mija imabe torã imaroyiraparãte ba'iaja mijare baawã'imarĩka waꝑa ba'iaja najũaika simamaka,— sãrĩkorape.

²¹ Torãjĩrã ate apika ángel jãjikate ñiarape. Supa imarĩ, jo'baka ãta trigo mukerũkia upaka ima e'etirã riakarã kiyiatarape. I'supaka sabaatirã, ikupaka kẽrãpe:

—Ãta yiyiataika upakaja, Babilonia Tuparãte riatapatarãñu. Supa imarĩ apekurioka ꝑo'imajare iape'arũkimarĩa simarãñu.

- 22 I'supaka simamaka torā arpa birebaraka nabayakoyarijayua, supabatirā ma'saka napupurijayua, trompeta napupurijayua, apekurioka ā'mitirirūkimarā sajarirāñu. Supa imarī i'sia wejeareka jia oyiaja ba'irījia baarika õñurā apekurioka sarā ba'irabebaraka imabesarāñurā. I'supakajaoka simarāñu trigo oyerimajaro'sioka.
- 23 I'supakajaoka jia yaaboabaraka torā ima apekurioka yaaboabaraka imabesarāka. Supabatirā jījimaka pitañi'awa'ri nimarijayua imabesarāka mae. Mija ā'mitipe Babiloniawejeakarā. Ritatojo wejeareka imabayurā bo'ibajirā waruamarā mijakarā imakoþerape. Mija ye'oapi ritatojo wejeareka imarāte mija þakirape mija waruaka takaja nayapatiyaokaro'si. Supa imarī Tuparāte jiyipupayeebeyurā najarape.
- 24 Tuparāte nare añua bojañjirimajare, supabatirā kire yi'yurāte, i'supakajaoka ritaja þo'imajatatarāre jāābaraka mija imaroyirape. I'supaka mija baaroyirapaka wapa ba'itakaja mija jūayu mae,— āta jo'baka riakarā yiatarapakite ārāþe.

19

1 I'supaka simarapaka be'erō'õ rīkimarā mabo'ikakuripi najaimaka ña'mitirape. Ikuþaka jājirokapi narīkorape:

—“Aleluya. Tērīrikaja jiika maipamaki Tuparāte ime”, kireka marīrijariye'e. I'ki Tuparāja imaki ba'iaja imarika tiyibeyurō'õrā ma'rirūkia imakoþekareka mare tāāekaki. Ritaja ima bo'ibajirā imaki kime, supabatirā ritaja ima þemawa'ribajirā jīitakiji kime.

² “Ba'iaja ritajaka wā'imarītiyaikote yiwēkomabaarāñu”, rita añuka imarī, waɸujumarīa ba'iaja kore kibaayu. Ba'iaja kobaekapi ritatojo wejeareka imaekarāte ba'iaja koimaruputaeka. I'supaka simamaka Tuparāte yapaika baaroyiraparāte jāāekakote, i'supaka kobaaroyirapaka ĩarapaki imarī, kore kiriatarape mae,— narīriokabayurape mabo'ikakurirō'ōpi.

Ba'iaja ritajaka wā'imarītiyaiko upaka ɸo'imajare Babiloniawejeakarā ba'iaja imaruputairā imamaka i'supaka narāpe.

³ Supabaturā ikupaka narīriokabayurape ĩ'rājaoka ate: —“Tērīrikaja jiika maiɸamaki Tuparāte ime”, kireka marīrijariye'e, Babiloniawejea ooeka ũmakapuri-tiyirūkimarīa ima simamaka,— narīkorape.

⁴ I'supaka narīkorapaka ɸoto, Tuparā ruparikūmu wājītāji veinticuatro rakamarā ɸakiarimarā, supabaturā botarakamarā maikoribeyu upaka imaraparāte mo'ipāñawa'rape. Topi imaturā ikupaka narāpe:

—I'supaka nañua rita sime. Tērīrikaja jiika maiɸamaki Tuparāte ime,— narāpe kire jiyiɸupayeewa'ri.

⁵ I'supaka simarapaka be'erō'ō Tuparā ruparikūmua imarō'ōpi ikupaka sajaikorape:

—“Tērīrikaja jiika mime”, āɸaraka jījimaka Tuparāka maimaye'e. Po'imajare ĩaika wājītāji imatimarimaja, imatimaribeyurā upaka imakopeirāoka, ritaja kiyapaika upakaja kiro'si baarijayurā kire jiyiɸupayeabaraka jījimaka maimarijariye'e,— sārīkorape.

Jesús, Oveja weiwa'yua upaka imakiro'si nabayakoyaeka

⁶ I'supaka simarapaka be'erō'ō, rīkimarāja jairiok-abayurā, supabatorā āta okaayu upaka, supabatorā wīpoa jaika upaka baatorā ikupaka narīkorape:

—Aleluya. I'supaka imaki imarī, ritajare kijā'merijayu. Supa imarī “Ritaja imabo'ibajirā tērīrikiji imaki kime”, āparaka kire majiyipupayeerijariye'e.

⁷ Oveja weiwa'yua upaka imakite pitañi'airā upaka mija imarīmi seyayu mae. I'supaka simamaka Tuparāte jījimakaḡi jiyipupaka ōparaka maimaye'e, kika maimajiparāka imarī. Oveja weiwa'yua upaka imaki jeyomakore* ketarūkia jījimakaḡi ta'atikaja koima upaka kirupu nimarijayu.

⁸ Jíakaka boia ka'imarīa jariroaka najāārūkia Tuparāte nare jīrape,— sārīkorape.

Najāāika ka'imarīa ima, “Ba'iaja baabekaja Tuparāte yi'yurā”, ārīrikopakaja simarape.

⁹ Sarokajīte ikupaka ángelte yire ārāpe ate:

—Mae mire nārīrā baaika jia samio'obe: “Oveja weiwa'yua upaka imakite pitañi'aika upaka baarāka baya niaerā kioyibojaekarāre jījimaka jarirāñu jītaka Tuparāte nare baamaka”, āñua mio'obe,— ángelte yire ārāpe.

Supabatorā,

—Rita sime ika mire yibojaika, Tuparārika bojariroka imatiyaika simamaka,— yire kērāpe.

¹⁰ I'supaka kēpakā'ā, jiyipupaka kire ōrīwa'ri kiwājītāji yimo'ipāñarape.

—Mimo'ipāña'si yiwājītāji. Mima upakaja, supabatorā mijeyomarā Jesúre yi'yurā upakajaoka Tuparāte yapaika baaiki nīme yiro'si. Supabatorā “Ikupaka kime Tuparā”, ārīwa'ri Jesúre wārōekakaka bojarijayurā maime.

* 19:7 La esposa del Cordero representa los creyentes en Jesucristo.

I'supaka i'rātiji bojarijayurā maimamaka, Tuparāte takaja mijiyiṗupayeetiyabe,— ángelte yire ārāpe.

Kawaru boika pamarā tuyuki tēriritakaja imarimaji

¹¹ I'supaka kērāpaka be'erō'ō, mabo'ikakurirā kopereka upaka wiritamaka ñiarape. Sawiritarapaka poto kawaru boika torā rīkamarapaki pamarā, i'rīka ṗo'imajire tuyurape. “Kērīrijayu upakaja baaiki, wājimiji bojarimaji”, wāmeiki kimarape kireka tuyurapaki. Wājia ṗo'imajare jā'meiki, supabatirā kimajamarāre ba'iaja baaeka ṗi'iwari ṗitā'mua ṗo'ijiaiki kimarape. ¹² Kiñakoa peka jūrēika upaka yaaboarapaka. Kiruṗuko'areka rīkimakaja niṗarimarā mirārā bu'ya tuaekaki kimarape. Wāmea kireka o'oji'aeka, i'ki i'rīkaja kiōñua simarape. ¹³ Riwearā ñu'aeka saya upaka jariroaka jāāiki kimarape. “Tuparāte nare āñu upakaja ṗo'imajare baabeaiki ñime”, āñua wāmeiki kimarape. ¹⁴ Supa imarī kisurararāka mabo'ikakurirā jariro boia ka'imarīa jāāekarā imaraparā. Supabatirā kawaru boirā pamarā tuyutirā kibe'erō'ō na'ririjarape. ¹⁵ Naruṗurō'ō a'ririjarapaki rijokopeareka sara oṗika imarapaka. Sara kopakaja kioka imarāñu. I'supaka kiokapi kimajamarāre i'rāpē'rōtorāja kibaarāka simamaka. I'supaka imawa'ri ritaja jā'mewārūiki imarī, ba'iaja baarimajare baaika iariṗe'yowa'ri nare kiwēkomabaarāñu. Ritaja ima tērīwa'ribaji imaki Tuparāte nare boebapakā'ā ba'itakaja nare baarimaji kimarāñu kiro'si. ¹⁶ Kijariroakarā supabatirā kirijoarōoka ikupaka āñua o'oeka jī'itarapaka: “Íi kime ritaja iṗarimarā iṗamaki, supabatirōoka ritaja imatiyarimajare jā'merimaji”, āñua simarape.

¹⁷⁻¹⁸ I'supaka simarapaka be'erō'ō i'rīka ángelte aiyakareka rīkamapakā'ā ñiarape. Wejeṗemareka wiyua

wayurika rabarika ba'arimajaka simamaka ikupaka jājirokapi nare kērāpe:

—Tuṣarāte mijaro'si baaweirāka mija ĩara'abe. Kawaru boiareka tuyukate jāāpaterākakaka rērĳra'atirā ṑo'imaja rabarika mija ba'arape. ĩṑarimarā, suṑabatirā jājirā, kawarurāka, naṑemapi a'ririjayurāteoka suṑabatirā surrarāka ĩṑarimarā, naṑuṑayariji imarijayurā, toṑi i'suṑakajaoka aṑerate ba'irabeĳirimaja, imatiyarimaja, imatiyarimajamarĳrāoka nari'ia mija ba'arape,— āngelte nare ārāpe.

¹⁹⁻²⁰ I'suṑaka simarapaka be'erō'ō werikapakiaki upaka imarapaki ritaja ĩṑarimarā nasurararākapĳitiyika nare kirēamaka ĳiarape. Suṑabatirā torā imarapaki kijeyomakioka “Yi'i imaki Tuṑarāro'si bojaĳirimaji”, ārikoṑebaraka werikapakiakite ĳaika wāĳitāji maikoribeyua baabeawa'ri, werikapakiaki jērāka ĳiyiṑupaka ōrāṑarā ṑo'imajare, suṑabatirā kiwāmea o'ojĳ'arapārāre kiṑakirape. I'suṑaka imarapārāte rērāpe, kawaru ṑemarā tuyurapaki, suṑabatirā kisurararākapĳitiyika ṑitā'mua ko'api'yaokaro'si. Kawaru boika ṑemarā tuyurapaki naka ĳĳṑaraka ĳṑarā ba'iaja baarimajare kiĳi'arape. Suṑa imarĳ werikapakiaki, suṑabatirā, “Tuṑarāro'si bojaĳirimaji ĳime”, āriroyirapakiteoka ōĳirāja ṑeka azufreṑi ĳū'rēiritarā nare kitaarape. ²¹ Suṑabatirā ĩṑarimarā, nasurararākapĳitiyika etarapārāte ṑuri kawaru boika ṑemarā tuyurapaki kirijokoṑearā sara imarapakapi ba'iupakaja nare jāāpaterapaki. I'suṑaka simamaka dajaka ima ba'aika wayurika koṑakaja ĳa'ṑirapaka kiĳāāpaterapārā ri'ia ba'abaraka.

20

Mil rakakuri wejĳē'rāka jā'mebaraka Jesúre imarūkia

¹ I'sia be'erō'ō, mabo'ikakurirō'ōpi p̄erumijia jo'baka, kajuyaiṗakiaka ṗaka iōikite kipi'p̄erūkia rikatirā ángeltes ruirā'amaka ñiarape. Supabatirā koṗea tiyibeyua ima kiwierūkiaoka kirikarape. ²⁻³ Ruetatirā kajuyaiṗakiaka ṗaka iōikite kiñi'arape. Mia je'e mae, i'supaka kibaarapaki kime Satanás, bikija ãñaka ṗaka iōiki p̄o'ijiritirā ṗakiroyirekaki. Kire ñi'atirā p̄erumijiaṗi ángeltes kire pi'p̄erape, ñoaka mil rakakuri wejejē'rā rō'ōjirā koṗea tiyibeyurō'ōrā kimaokaro'si. Supabatirā sareka kire kitāterape ñoaka p̄o'imajare ṗakibekaja kimaokaro'si. I'sia be'erō'ōpi p̄uri matikuriji kimaerā kire kija'ataerā baarape.

⁴ Toṗi mae jā'mebaraka narupairō'ōrā ruṗajiyeraparāte ñiarape. Mia je'e mae, Jesúre ye'kaririberiwa'ri, kima-jaroka ja'atabeyurā, werikapakiakire kijērākapitiyika jiyipupayeeberiwā'ri kiwāmea nakū'arā, supabatirā napitakarā o'o'jī'aberika mirārā nimarape. Supa imarī wāmua natoata'ruekarā imariṗotojo, oñia jariṗe'ritirā mil rakakuri wejejē'rāka Cristoka jā'merimaja nimarape. ⁵ Aṗerā reyaekarā p̄uri mil rakakuri wejejē'rāka kijā'merāka be'erō'ōrā oñia jariṗe'rirūkirā imaraparā. ⁶ Supa imarī wāmua natoata'ruekarāte mamarīji oñia Tuparāte jariṗe'rirūjemaka jījimaka nimarāñu. Kire ã'mitiripēairā imarī, aṗekurioka nareyabesarāñu. Supa imarī Tuparāte yapaika kurarākare baaika ṗaka baarimaja nimarāñu. I'supakaja Cristoro'sioka baarimaja imarī, mil rakakuri wejejē'rāka kika najā'merāñu.

Piyia Satanáre nakutekoṗeka

⁷ Mil rakakuri wejejē'rāka o'rirāka be'erō'ō ja'atarūkika kime Satanás. ⁸⁻⁹ Toṗi p̄oritirā Gog wāmeirā, supabatirā

Magog wāmeirāte kiyapaika upakaja baarūjebaraka kimarāñu ate. Gog, supabatirā Magog kopakaja ritatojo wejeareka Tuṣarāte yapabeyutatarā nimarāñu.

I'sirokapi nare kipakirāka ā'mitiritirā ritaja ka'iapi narērīrāñu, pitā'mua Tuṣarārirāka ko'api'yaokaro'si. Tērīrikaja rīkimarā nimarāñu ritaja tatarā pō'imaja. Suṣa imarī, Tuṣarāte wātaka oñurāre imaweje namoraṣe. I'supaka nabaako'omakaja imipi ṣeka Tuṣarāte kimajamarāre ña'atarāñu, nimaupatiji nooriyaokaro'si.¹⁰ I'supakajaoka ṣeka azufrepi jū'rēiritarā Satanāre, pō'imajare ṣakirimajire, kitaarāñu. I'sia ruṣubaji sarekajaoka werikaṣakiaki, supabatirā “Tuṣarāte bojañirimaji ñime”, ārīṣakiroyikakite kitaaekarō'ōrā simaraṣe. I'supaka nare kibaamaka imiareka, ñamiarekaoka ba'iaja jūarīji torā nimarāñu.

Pō'imajare imaeka mirāka upakaja itatirā piyitaka sawaṣa Tuṣarāte nare jēñerūkia

¹¹ I'supaka simaraṣaka be'erō'ō jo'baka tērīriki ruṣarikūmua boitaka imaraṣakarā i'rīkate ruṣamaka ñiarāṣe. Ritaja ima bo'ibajirā tērīrikiji kimamaka, kīaraṣaka wājītāji ritatojo wejea riraṣaka. I'supaka baawa'ri aṣekurioka maiberijika sajarāṣe.¹²⁻¹³ Riaraṣakiakarā ña'miririkarā puṣamirāka supabatirā reyaekarā puṣamirāka tuikarō'ōrā ima ṣoatirā oñia kijariṣe'rirūjeṣe ate. Reyaeka mirārā oñia jariṣe'ritirā, torā ruṣaraṣaki wājītāji narīkajiyemaka ñiarāṣe. Imatiyarimaja, imatiyabeyurāoka nimaṣe. Torā narīkajiyeraṣaka ṣoto ṣaṣera ṣūñu Tuṣarāte wierāṣe. I'ṣipūñurā ritaja pō'imajare baaeka mirāka o'oeka imaraṣaka. I'supaka simamaka sareka itatirā, “Ikuṣaka baaeka mirārā mija ime”, torā ruṣaraṣakite nare ārāṣe. Suṣabatirā “Ikarakamarā nime yika imarūkirā”, ārīwa'ri

kio'oeka pũñuoka kiwierape. ¹⁴⁻¹⁵ I'sia be'erō'ō reyaeka mirārāte imaeka mirārō'ō rērārī e'etirā peka azufrepi jũ'rēiritarā Tuparāte sataarape. Supabatirā papepa pũñurā “Ikarakamarā nime yika imajiparũkirā”, āñua kirikarapapũñurā nawāmea o'ojī'aberikarāte itirā peka jũ'rēiritarā nare kitaarape. I'supaka baawa'ri apekurioka nare kīabesarāñu.

21

Wejea mamaka, wejepema mamaka imarũkia

¹ Ritatajo ka'ia, riapakiaka, wejepema rirapaka be'erō'ō, mamaka ate Tuparāte ka'ia, wejepema pō'ijiamaka ñiarape. ² I'supaka simamaka jia oyiaja baabaraka nimarũkirō'ō mamaka Jerusalén Tuparā pō'ipi ruira'atirā saña'rīpañamaka ñiarape. Īakōrī je'e: Rōmo pitañi'aerā baaeka kotĩmite kore ĩajiyuokaro'si saya jia jāāweitirā koima upaka jiyurika imarō'ō simarape. ³ I'supaka sabaarapaka be'erō'ōjĩte, Tuparā ruparikũmua imarō'ōpi ikupaka jājirokapi sārīkorape:

—Mija ĩabe. ĩPō'imajaka Tuparāte ime mae! I'supaka simamaka, “Mabo'ikakurireka Tuparāte ime”, ārĩrika imabeyua. Pō'imajaka Tuparāte ima simamaka, i'supakajaoka nime naro'si, “Yija ĩpamaki mime”, kire āparaka. ⁴ Tuparāka imarimaja nimamaka reyarika, ba'iaja pūparirika, oririka, ā'mika najũakopekaoka imabesarāka mae. Supabatirā nare kijiypupayeerāñu ate norikoreka. I'supaka simarāñu bikija ba'iaja jūarika imakopeka imabepakā'ā, — sārīkorape mabo'ikakurirō'ōpi.

⁵ Torājĩrā kiruparikũmuarā rupatiirā ikupaka Tuparāte yire ārīkorape:

—Miabe, ritaja bikija imakoferoyireka, mamaka oyiaja sō'toarā yo'ayu mae,— kērīkorape.

I'supakajaoka,

—Ika mire yibojaika upakaja samio'obe. Mire pak-ibeyuka yi'i. Mire yibojaika upakaja namajĩ simarãnu,— yire kërĩkorape.

⁶ I'supaka yire arĩweatirã, ikupaka yire kibojakorape ate:

—Kopakaja ritaja yijieyu mae. I'supaka simamaka Alfa, Omega upaka imaki nime. Alfa nime ñaņu ritaja po'ijiaekaki imarĩ. I'supakajaoka Omega ñaņua “Ñamajĩ wejea tiyirũjerũkika nime”, arĩrika sime. Okoa ukurika mare jitotiyaika upaka yire pupajoatirã, yire jẽneirãte ba'iaja najũaeka be'erõ'õ yipõ'irã netarãka poto õnio okoa wapamarĩaja nare yisĩarãnu nimajipaokaro'si. ⁷ I'supakajaoka yibaarãnu yire ã'mitiripẽarija'atabesarãnurãte. Yire takaja jiyipupaka õrĩrãnurã puri, yimakarã upakaja yika imarãnurã. ⁸ Jesũre ã'mitiripẽabeyurã puri ikupaka baarijayurã: “Po'imajare mare ã'mijã'si”, arĩwa'ri kire ã'mitiripẽabeyurã, i'supakajaoka yiyapabeyua baairã, po'imaja jãarimaja, nayapaika upakaja rõmitikaka wã'imarĩrijayurã, supabatirã po'imajare bitarijayurãteoka wẽkomaka yibaarãnu. I'supakajaoka wapuju imaja jẽrãka jiyipupayeerã, supabatirã pakirimajareoka peka jũ'rẽiritarã nare yitaarãnu apekurioka nare ãkoreka, — yire kërĩkorape.

Mamaka Jerusalén wãmeika

⁹ I'supaka simarapaka be'erõ'õ ĩ'rĩka ángelte yipõ'irã etarape. Iki imarapaki ĩ'potẽñarirakamarãkaki ba'iaja po'imajare jũarũkia seroarã rikaeka mirãki. Mae, ikupaka yire kërãpe:

—Dajoa, Oveja weiwa'yua upaka imaki rũmuro'si imarũkikote mire yibeærã,— yire kërãpe.

¹⁰ I'supaka yire kērāpaka be'erō'ō, Espiritu Santore yire jeyobaamaka ikupaka yire sabearape: Pusia jo'baka ĩmitakarāja ima rupututuarā yire ke'ewa'rape. Torā kika yeyarapaka poto ba'iaja baarūkimato, mamaka Jerusalénwejea Tuḡarā ḡō'ipi ruirā'atirā saña'rīḡañarapaka yire kibearape.

¹¹ Mia je'e, i'siwejea ḡuri Tuḡarāte yaaboaikapiji yaaboaiweje imarapaka. I'supaka imawa'ri āta jaspe wāmeika jia waria mayoiwapu'ataika upaka ōirō'ō simarape. ¹²⁻¹³ I'sia wejerijerā jia ĩmirā jaarākueka simarape. Supabatirā ĩ'ḡoũ'ḡuarāe'earirakao koperekaika simarape. Jā'ātīḡē'rōtopi maekaraka kopereka, wayeruḡitīḡē'rōtopi i'siaraka koperekajaoka. Supabatirā wejerīrika ḡē'rōtopioka i'siraka kopereka, ma'karoka ḡē'rōtopi i'tojīrājaoka koperekaika simarape. Israelkarā ĩ'ḡoũ'ḡuarāe'earirakatatarā imarā wāmea ĩ'rāba'iji kopereka rakakaja o'ojī'aeka imarapaka. I'supakajaoka kopereka rakakaja ĩ'rārimaki āngelrākare sareka rīkarape. ¹⁴ I'supaka simamaka, āta ḡāātateka ōrīa'si ārīwa'ri ĩ'ḡoũ'ḡuarāe'earirakao sajā'ārā āta jo'bari'okapi turirupamo'meka simarape. ĩ'ḡawājoũ'ḡuarāe'earirakamaki Oveja weiwa'yua upaka imakite ḡūataekarā, aḡóstolrāka wāmea jī'ītarapaka, nimarapaka upatiji āta imarapaka simamaka.

¹⁵ Ángel yika jairapaki wejea kijērābaarūkia orokaka baaeka rikarapaki, kopereka, supabatirā āta ḡāātateka jērābaarūkiaro'si. ¹⁶ Supa imarī sakijērābaamaka, dos mil doscientorakakuri kilómetro rō'ōjīrā oyiaja sajērāka simarape, sajo'baka, sañoakaoka. ¹⁷ Āta ḡāātateka ḡo'imajare jērābaaikapi sakijērābaamaka, sesenta y cinco metros rō'ōjīrā mo'rīa simarape.

¹⁸ Jaspe wāmeika ātakaka baaeka simarape wejea āta ḡāātateka. Supabatirā aḡeapī rukebekaja

orotakakaka baaekaweje simarape. ¹⁹ Supabatirā āta p̄āātateka rokarā ī'p̄oũ'p̄uarāe'earirakao āta ima, jia jiyurika āta wapajā'riakaka baaeka simarape. Mamarikao, jaspe, jia waria ya'tarikakaka imarapaka. Rokajikao zafiro wejepema jī'mia upaka imarapaka. Ī'porokajikao wāmea ágata p̄ũñua upaka jī'mia imarapaka. Maekarakaorokajikao esmeralda imarapaka. ²⁰ Supabatirā botarakaorokajikao āta ónice jū'aka boiapitiyika yariraka imarapaka. Ī'rāpitarakaorokajikao jia jū'aka cornalina imarapaka. Ī'rōtēñarirakaorokajikao jū'sipoa crisólito imarapaka. Ī'potēñarirakaorokajikao jī'mia berilo imarapaka. Maekarakaotēñarirokajikao jū'sipoa topacio imarapaka. Botarakaotēñarirokajikao crisoprasa jī'miajaoka imarapaka. Piyio bo'io wejepema upaka jī'mia āta jacinto imarapaka. Piyio imarapaka amatista arebosiakaka. ²¹ Ī'p̄oũ'p̄uarāe'earirakato kopereka ñiarape. Sarakakaja Ī'rō p̄erlakaka baaeka simarape. Supabatirāoka wejeñe'metāji imarapaka ma'a ap̄eapitiyika rukubekaja orotakakaka baaeka imarapaka.

²² I'sia wejeareka Tuparāte jiyipupaka ōririwi'ia ĩatōpoberapaki yi'i. Maiḡamaki Tuparā ritaja ima bo'ibajirā tēririkaja imaki, supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imakiteoka napō'irāja nimamaka nayapairō'ōrāja p̄o'imajare nare jiyipupayeerape. I'supaka simamaka nare jiyipupayeerūki wi'ia imabeyurō'ō simarape. ²³ I'supakajaoka ritaja ima p̄emawa'ribajirā jīitakiji Tuparāte imaraparō'ō imarī, ikiji torā yaaboarapaki. Supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imakioka i'supakajaoka kiyaaboarape. Supa imarī aiyate yaaika, ñamikakite yaaboikaoka yapabeyurō'ō simarape. ²⁴ I'sia wejea yaaboaikapi ritatojo wejeareka imarāte jia imarījarirāñu. Nīparimarā narikarijayua wapajā'riā imatiyaikakaka e'era'atirā Tuparāte nijirāñu

kire jiyipupaka ðrīwa'ri. ²⁵ I'supaka nabaarūkirō'ō imarī, wiekaja kopereka imajiparijarirūkirō'ō simarāñu. I'supaka simarāñu ñamia imabesarāñurō'ō imarī. ²⁶ Torā ritaja wapajā'rīa imatiyaikakaka ritatojo wejeareka imarāoka narikaika e'era'atirā Tuparāte nijirāñu kire jiyipupayeewa'ri. ²⁷ I'supaka simamaka Tuparāte yapabeyua imarūkimarīrō'ō imarī ba'iaja baarimaja, pakirimajareoka sakākabesarāñu. Oveja weiwa'yua upaka imaki pāpera pūñurā, “Ikarakamarā nime yika imarūkirā”, ārīwa'ri nawāmea sareka o'ojī'aekarā takaja kākarūkirō'ō simarāñu.

22

¹ I'supaka yire kibearapaka be'erō'ō, jia waria ima riaka ðñio okoraka imajiparūkiria ángelte yire bearape. Tuparā ruṣarikūmua, supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imaki ruṣarikūmuarā sarupaka imaria simarape. ² Wejeñe'metāji ma'a imarapakarā sañe'metājite juruteṣaria simarape. Supabatirā i'siriarijereka ī'pāpē'rōto wā'tarāja ðñio yapua rikajiyerapaka. Ī'rīka aiya o'atarimarīaja ruiirijayua simamaka, ī'rākuri wejeje'rākareka ī'pōū'puarāe'earirakakuri ruiirijayua simarape. Ritatojo wejeareka imarāte jiiokaro'si ðñioka simarape sapūñua. ³ Supabatirā Tuparāte ĩariṣe'yoika imabeyurō'ō simamaka, “Ba'iaja simarū”, kērīrūkimato simarāñu. Torā Tuparārika, supabatirā Oveja weiwa'yua upaka imaki ruṣarikūmua imarāka. I'supaka simamaka ritaja torā imarāñurā Tuparāte yapaika upaka oyiaja baabaraka kire najiyipupayeerijarirāñu. ⁴ Maekaka maki Tuparāte ĩabeyua simako'omakaja, wejea mamaka kiṣo'ijiarāñurō'ōrā ṣuri kire ĩarika imarāka. Supabatirā kiwāmea nakū'areka kio'ojī'arāñu. ⁵ Supabatirā maiṣamaki Tuparāja nare kiyaaaboarāñurō'ō imarī,

aiyaka, yaaboaike yapabeyurō'ō simarāñu. Supabatirāoka ñamia imabeyurō'ō simarāñu. I'supakajaoka torā kika jā'mebaraka nimajiparāñu.

Jesucristore etarūkia koyiaja jariwa'yua

⁶ I'sia be'erō'ō ikupaka ángelte yire ārāpe ate:

—Ritaja makārārūñuroka upakapi Tuparāte mire ĩarūjeika, mire kiā'mitirirūjeikaoka rita ima. I'supaka simamaka ritaja mire yibojaika upakaja simarāñu. Maiḡamaki Tuparā imaki kiro'si bojaijirimajare jia jaiwārūerā nare jeyobaarijayuka. I'supaka imaki imarī, ikijioka imaki ika ritaja mire yibojaerā yire pūatarapaki,— yire kērāpe.

⁷ Supabatirā ikupaka yire kērāpe ate:

—Ikupaka Jesúre āñu: “Mija ā'mitipe. Ñojimarīji mija pō'irā ya'rirāñu ate. I'supaka simamaka, ika majaroka 'Ikupaka simarāñu', ārīwa'ri Tuparāte bojaekakaka o'oeka pūñurā yi'yurā jījimakapi imarāñurā”, kērībojayu,— ángelte yire ārāpe.

⁸ Juan ñime ika ritaja ĩatirā, sā'mitiritirāoka so'oiki. Ángelte yire sabearapaka poto jiyipupaka kire ōrīwa'ri kiwājītāji yimo'ipāñarape. ⁹ Ikupaka puri yire kērāpe:

—Mimo'ipāña'si. Miupakaja Tuparāte yapaika upakaja baaiki ñime yiro'sioka. Tuparāro'si bojaijirimaja, supabatirā ika papepa pūñu o'oeka yi'yurā upakaja imaki ñime. I'supaka simamaka, Tuparāte takaja mijiyipupayeebe,— ángelte yire ārāpe.

¹⁰ Torājirā ate ikupaka yire kērāpe:

—Ika majaroka mio'oika, pō'imajare miōrīrūjebe, samio'oika upakaja simarūkia koyiaja jariwa'yua simamaka. ¹¹ Koyiaja sajariwa'pakā'ā, ba'iaja baarimaja puri nima upakaja nabaarijaririyapaye'e nayapaika upakaja nimaḡarū. I'supakajaoka ba'iaja pupajoairā napupaka nare āñu upakaja napupajoaparū. Supabatirā

“Jia baairã nime”, Tuparãte nare añũurã puri jĩjimaka kiyapãika baabaraka nimarũ. I'supakajaoka Tuparãte jiyipupaka õriwa'ri ba'iaja baarika ja'atarika yapairãja sanaja'atarijarirũ,— ángelte yire ãrãpe.

¹² Ikuþaka Jesúre ãrãpe:

—Mija ãabe. Ñojimarĩji mija põ'irã ya'rirãñũ ate. Mija põ'irã eyatirã þo'imajare baeaka upakaja jia baeekarãte, i'supakajaoka ba'iaja baeekarãte simaupakaja sawapa nare yibaarãñũ. ¹³ I'supaka yibaarãñũ Alfa, Omega upaka imaki imarĩ. Yi'ipi ãriwa'riji ritaja simaũ'mueka. Supabaturã yi'ipi ãriwa'rijioaka ritaja ima tiyirãka.

¹⁴ Ba'iaja nabaaika jũjerũjekarã saya upaka ima jariroaka ka'imarã jããirã upaka imarã. I'rãtarãja imarã wejea mamaka Tuparãte þo'ijiarãñũurõ'õrã kãkarũkirã. Supabaturãoka torã eyatirã õñio yapurika ba'arũkirã. I'supaka imarãñũurã imawa'ri, jĩjimaka torã nimarijarirãñũ. ¹⁵ Mia je'e: Aþerãte bitarijayurã, nare sajitoika upakaja aþerãka wã'imarĩrijayurã, þo'imajare jããrijayurã, wapuju imaja jërãka jiyipupayeeirã, supabaturã þakirikapiji imarijayurã, Tuparãte yapabeyua baawa'ri, kipõ'irã aþekurioka eyabesarãñũrã.

¹⁶ I'supaka simamaka yi'i, Jesús, i'sia majaroka mijare ángelte bojaerã kire yipũataeka, yire yi'riwa'ri rërĩrijaparaka jĩjimakapĩ sõrĩwãrũrijayurã mija imamaka. David imaroyikaki riparãmi mirãki ñime. Yireka þupajoaweurã “Wãrĩrika ru'ara'aerã baaika rupujite warara'aiki tã'þia jo'baki upaka Tuparãte pũatarãki kimarãñũ”, Moisés imaekakite o'oeka,— Jesúre ãrãpe.

¹⁷ Espĩritu Santo, supabaturã Oveja weiwa'yua upaka imaki jeyomako* I'rãtiji oyiaja jairã.

* 22:17 La esposa del Cordero representa los creyentes en Jesucristo.

—Mija i'tabe Cristore yi'yurã mija jayaokaro'si, —
 ɸo'imajare nañu.

I'supakajaoka aɸerãte narĩrũ sã'mitiyurã naro'si.

—Õñio okoa ukurika mijare jitomaka, waɸamarĩaja
 sukurĩ mija i'tabe,— nañu.

¹⁸ —Ika ɸaɸera jaiika ã'mitiririjarirãñurãte, yi'i,
 Jesús ikupaka nare sabojarijayuka: Ika ɸaɸera ɸũñurã
 o'oeka ima ɸemawa'ribaji noñu upakaja ɸuɸajoatirã
 o'orãñurãte ba'iaja Tuɸarãte baarãñu ika ɸaɸera ɸũñurã
 ãñu upakaja. ¹⁹ Supabatirã ika ñañaua waɸuju ɸakibaraka
 i'rãriba'i e'etairã õñio yaɸurika ba'arũkimarĩrã nimarãñu.
 I'supaka imarãñurã imarĩ, wejea mamaka Tuɸarãte
 ɸo'ijiarãñurõ'õrã eyarũkimarĩrã nime. Iɸũñurã ñañu
 upakaja simarãñu ba'iaja baarimajaro'si.

²⁰ “Rita iɸũñurã sãñu”, ãñuka imarĩ, “Ñojimarĩji mija
 ɸõ'irã ya'rirãñu ate”,— Jesúre ãñu.

—Meñu upakaja simarũ. Mi'tabe Ñiɸamaki Jesús,—
 mire ñañu.

²¹ Maiɸamaki Jesús ritaja jia oyiaja Tuɸarãrirãte
 kibaarũ. I'supaka oyiaja simarijarirũ.

I'tojĩrãja sime ruɸu.

Tuṡarã Majaroka NT Portions in Tanimuca-Retuara

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tanimuca-Retuara

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Portion only

in Tanimuca-Retuara

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06
